

Ob 40. obletnici ustanovitve SKOJ še spomin na slavne dni v svobodo zoreče slovenske mladine na Primorskem: tovarišica Olga in Ljubka na gornji podobi, ki je bila posneta julija 1944, sta bili članici Okrožnega odbora mladine za Idrijsko (pozneje za severno Primorsko)

OB 40. OBLETNICI USTANOVITVE SKOJ

Po stopinjah mladih herojev Jugoslavije

... v teh usodnih dneh gremo nasproti naši največji borbi. V njo stopamo s peletom svoje mladosti, s svojim rodoljubjem in s svojim živekoljubjem. Smo velika vojska mladih patriotov te dežele, smo vojska svobode in bodočnosti ljudstva. Verjamemo v svoje sile, v sile ljudstva in v svoje ideale, za katere smo pripravljeni dati svoja življenja; dati jih mirno, brez besed, z nasmehom mladosti na licu...«

To je bil borbeni poziv sekretarja CK SKOJ Ive-Lole Ribara mladini Jugoslavije na večer pred velikim požarom druge svetovne vojne.

Tudi primorska mladina je slišala ta poziv in je kmalu postala del te junaške mlade fronte. Mladina Jugoslavije, zlasti delavska, se je izkoristila in zatirana, na lastnih izkušnjah prepričala, da je njeno mesto in njena prihodnost le na strani naprednih družbenih sil, na strani najbolj zavetnega dela delavskega razreda, na strani KPJ. Primorska mladina, mladina brez mladosti, je bila podvržena še hujšemu zatiranju in izrabljanju.

Prav zaradi tega se je mladinsko gibanje na Primorskem pričelo sorazmerno zgodaj osvobajati varuštva starih buržuaznih strank, čeprav so tudi v teh okvirjih predstavljali posamezni mladinci nosilce splošnih naprednih teženj. Prav iz mladinske organizacije, in »Zveze mladinskih društev« (ki so jo fašisti zgodaj razpustili), so se rodili prvi poskusi dejanskega upora proti fašističnemu nasilju. Imena Vladimira Gortana in bazoviških junakov, ki so bili vsi mladi ljudje, so postala legenda.

Podobno kot v Jugoslaviji je tudi na Primorskem mladina v borbi za svoje vsakodnevne mladinske in splošno nacionalne zahteve pričela prek akcij spoznavati in postopoma osvajati program mladih komunistov, program Paritje. Se tako strašen teror in še tako zastražena meja nista mogla preprečiti vpliva, ki ga je imelo jugoslovansko revolucionarno mladinsko gibanje na mladino onstran meje. V istem mestu, kjer je bila osnovana revolucionarna organizacija komunističnih mladincev SKOJ, v Zagrebu, se je vzgajal in delal sin našega Krasa, Tržičan Pinko Tomažič. Oplajal se je s primeri in vzgledom petindvajsetletnega sekretarja SKOJ, delavca Paja Morganovića, ki ga niti po dvomesečnem srednjeveškem mučenju zagrebska policija ni mogla zlomiti. Po njegovi mučeniški smrti je njegovo mesto prevzel v vodstvu CK SKOJ 28-letni študent Zlatko Snajder; ta je pred smrtjo pisal sestri iz zapora: »Ni mi žal, da sem šel po tej poti, in če bi imel še šest življenj, bi jih dal ponovno vse!«

Prekaljen v borbah takega revolucionarnega mladinskega pokreta se je vrnil Pinko v Trst med primorsko mladino. Kljub izredno težkim pogojem dela je ta neumorni organizator dosegel velike uspehe zlasti pri povezovanju mladine na enotni antifašistični osnovi. Decembra 1941 je bil na drugem tržaškem procesu, na katerem je bilo aretiranih okrog 300 ljudi, obsojen na smrt. Toda stisnjena pest, s katero je pozdravil svojo obsodbo, je bila hkrati grozeč opomin fašističnim zatiralcem in obenem pozdrav prvih partizanov, ki so nadaljevali njegov boj v naših gozdovih.

V širokem in enotnem narodnoosvobodilnem gibanju je nato z velikim poletom sodelovala skoraj vsa primorska mladina. Ker mlajših letnikov moške mladine skoraj ni bilo (če niso bili v partizanih ali v italijanski vojski, so bili v »Bataglioni specialie«). Je tezo političnega dela na terenu spočetka nosila zlasti ženska mladina. Mlade SKOJevke so bile najpožrtvovalnejše kurirke in obveščevalke. Prva mladinska tehnika »Mlada«, kjer so tiskali 1. st. »Mladi puntar« in primorsko izdajo »Mladine«, so nekaj časa vodile in upravljale preproste mladinke iz okolice Čepovana. Čeprav je sam organizacijski razvoj čisto zaostajal za njenim delovnim poletom in se je primorska mladina razmeroma pozno organizirano vključila s svojim gibanjem v boj jugoslovanske mladine, je kljub temu zamujeno brž dohitela. Medtem je bilo leta 1942 na Primorskem le okrog 30 odborov »Mladinske OF«, je koncem 1943 tu delovalo že osem okrožnih komitejev SKOJ z 38 rajonskimi komiteji; sredi januarja 1944 je bilo zajeto v ZSM povprečno 70% mladine, SKOJ pa je štel takrat 385 članov. Samo v decembru 1943 so mladinske organizacije zbrale in poslale v vojsko 10.000 paketov. V tekmovalstvu za najboljše mladinsko okrožje Slovenije je spomlad 1943 zmagalo kraško okrožje; poleti istega leta, pa je v tekmovalstvu pred kongresom USAOJ podelil Glavni odbor ZSM Slovenije primorski mladini na velikem mladinskem zborovanju v Črnomlju prehodno zastavo.

Razen uspehov pa je mladinsko gibanje na Primorskem doživljalo tudi hude udarce. Konec 1943. leta je v dveh mesecih primorsko poverništvo PK SKOJ zaporedoma izgubilo dva sekretarja: kraševca Darka Marušica-Blaža in Idričana Jožeta Tejkala-Planinca. Naslednje leto pa se je zgodila še hujša nesreča ob napadu Nemcev na partijsko šolo, kjer je bilo med 100 udeleženci tudi mnogo mladinskih aktivistov. Med padlimi je bil tudi sekretar mestnega komiteja SKOJ za Trst, in sekretarka MK SKOJ za Gor. co.

Tudi take žrtve niso mogle več zaustaviti stalnega naraščanja mladinskega gibanja, saj je v svoji plini kmalu zajelo sleherni primorski vas in končno pritegnilo za seboj tudi napredno italijansko mladino. Tudi na Primorskem je tako s stalno pomočjo KPJ in pod vodstvom SKOJ zrasla čvrsta mladinska organizacija, armada svobode in bodočnosti ljudstva...

LADO POHAR-DAMJAN

Izhaja vsak petek. — Izdaja Časopisno založniško podjetje »Primorski tisk« Koper. — Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva ulica 1, telefon 170 — Posamezni izvod 10 din. — Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 d.n., četrtletna 130 din. Za inozemstvo letno 1090 din ali 3,5 šolaria. — Bančni račun 602-70-1-181. — Rokopisov ne vračamo.

S SKUPNE SEJE OSNOVNIH POLITIČNIH FORUMOV NAŠEGA OKRAJA

Za višje dosežke od postavljenega plana

V sredo prejšnji teden je bila v Kopru skupna seja Okrajnega komiteja Zveze komunistov in predsedstev Okrajnega odbora Socialistične zveze, Okrajnega sindikalnega sveta in Ljudske mladine. Na seji, ki je bila v znamenju začetka jesensko-zimskega političnega dela in priprav na bližnje volitve v osnovne organizacije Socialistične zveze, je imel osnovni referat sekretar OK ZKS tovariš Albert Jakopič-Kajtimir, ki je podal izčrpno oceno sekretariata Okrajnega komiteja ZK o politični situaciji, hkrati pa nakazal s tem v zvezi najvažnejše trenutne politične naloge. Potlej se je razvila tehtna razprava, v kateri so sodelovali številni politični predstavniki vseh občin našega okraja, nakar je plenum sprejel ustrezne sklepe glede na neposredne naloge vsake izmed zastopanih osnovnih političnih organizacij.

Ko je tovariš Jakopič analiziral trenutno politično situacijo, je predvsem poudaril njeno poglavito značilnost, ki je v tem, da je bil glede dosedanjega izvajanja družbenega plana v državnem merilu letos storjen nov in pomemben korak naprej v gospodarstvu, kmetijstvu, porastu povprečja osebnih dohodkov in v porastu široke potrošnje. Rezultati v večini panog so dosegli takšen nivo, da se že približujemo končnim postavkam našega petletnega plana, kar pomeni, da so dane vse možnosti za večino panog našega gospodarstva, da dosežemo naša predvidevanja po petletnem planu že v štirih letih. To upanje utemeljujejo naslednji statistični podatki:

V prvih treh letih naše petletke je bil glede narodnega dohodka predviden porast po 9,1% letno, dejansko pa je naraščal po 12%. V industriji in kmetijstvu je realna stopnja porasta po-

vpredno po 13%, planirana pa je bila v industriji po 11, v kmetijstvu pa 7,1%. Osebná potrošnja raste v istem razdobju po 9,6%, planirana pa je bila po 7,3%.

Glede novega s tema nagrajevanja pa je tovariš Kajtimir dejal, da je nagrajevanje po učinku sprostito nadaljnjo iniciativo na-

ših delovnih ljudi v takšni meri, da bomo dejansko petletni plan izpolnili že v štirih letih, če se bomo v gospodarstvu še dosledneje borili za nagrajevanje po učinku. Rezultati tega sistema nagrajevanja tudi dokazujejo, da imamo še ogromne neizkoriščene (Nadaljevanje na 3. strani)

RAZPRAVA O DRUŽBENEM PLANU NA POSTOJSKEM

Uspešno gospodarsko polletje

Občinski ljudski odbor Postojna je na svoji redni seji 30. septembra pregledal letošnje uspehe v občini. Po udarek zasedanja je bil na izpolnitvi plana v prvih osmih mesecih letošnjega leta, saj je precejšen del razprave bil posvečen prav temu vprašanju. Po zbranih podatkih in iz razprave so ugotovili, da se družbeni bruto proizvod in narodni dohodek bolj ali manj gibljeta enakomerno in je realizacija pri večini panog boljše kot predvideva družbeni plan ter se naglo približuje obsegu predvidenemu za konec petletnega plana.

Industrija postojnske občine je v prvem polletju dosegla 57% letnega plana. Javor je povečal proizvodnjo finalnih izdelkov za 5,7%, LIP Postojna pa proizvodnjo rezanega lesa za 16,5%. Zaradi prepovedi klanja telet je nekoliko pod planom Tovarna

mesnih izdelkov, pričakujejo pa, da bodo dosegli plan z izdelavo suhih mesnih izdelkov, kjer uporabljajo svinjsko meso, ki ga je več na razpolago.

Kmetijstvo na Pivškem in Postojnskem je letos doživelo močne spremembe. Ze letos kaže, da bo zaradi sprememb, nastalih zadnje čase, dosežena raven petletnega plana, ker so močno presegli plan zlasti v živinoreji in perutninarstvu. Petletni plan predvideva na živinorejsko-kmetijskem kombinatu 1500 glav živine, že zdaj pa je imajo 1200 glav, prihodnje leto pa je bodo imeli okrog 2000 glav. Kmetijske zadruge so letos zajele mnogo več tržnih presežkov kot lani. Uspehi zadrž pri kooperaciji so vidni predvsem v travništvu, živinoreji in pri nekaterih poljedelskih kulturah. Zasebni kmetovalci mnogo bolj posegajo po kvalitetnih semenih, dobri plemenski živini in umetnih gnojilih. Letošnje investicije v kmetijstvo so ŠTIRI IN POLKRAT večje kot so planirali in znašajo 554 milijonov dinarjev.

RAZSTAVA »40 LET ZKJ« PODALJŠANA

Razstavo »40 let KPJ« v Okrajnem muzeju v Kopru si je do sedaj ogledalo že nad 6.600 ljudi. Najštevilnejši obiskovalci so bili dijaki osnovnih in srednjih šol iz Kopra, Izole in Pirana. S področja koprške občine so si ogledali razstavo učenci šol Movraž, Gradina, Hrastovlje, Dekani, Božiči, Prade, Škofije. Razen tega pa so si jo ogledali tudi številni delovni kolektivi iz vsega okraja.

Razstava bo odprta še do vključno 11. oktobra 1959.

Ostale panoge kažejo povoljne rezultate. Gradbeništvo je še vedno v sezoni, ki je potekala zadovoljivo, razven gradnje zdravstvenega doma v Pivki in gozdarske šole v Postojni, ki se je zavlekla zaradi pomanjkanja kreditov. Promet je do polletja izpolnil 62% letnega plana. Avtoprevozniško podjetje namerava že do konca leta povečati svoj vozn. park na 300 ton nosilnosti. Nekoliko manjši, a vendar zadovoljiv uspeh kaže blagovni promet. Promet v Postojnski jami kaže letos v istem obdobju 18.000 obiskovalcev več. Obrt je zaostajala za planskim nalogami, saj je dosegla komaj 36,3%. Celotna slika kaže, da je bruto družbeni proizvod v prvem polletju realiziran 52,4% po letnem planu, narodni dohodek pa 54,1%. Povečanje družbenega proizvoda za 14,4% in narodnega dohodka za 29,9% napram lanskemu letu kaže, da bodo properti plana v nekaterih panogah znatno preseženi. Važno je tudi, da se je zaposlenost gibala v smericah plana in je celo za 1% pod planom. Dinamika izplačanih plač pa je manj ugodna. Podjetja se ponekod ne držijo pravilnikov glede odvajanja odstotkov čistega dohodka na plače in sklade. Porast produktivnosti je mnogo večji kot pred deva plan. Zato bodo zlasti v drugem polletju gospodarski uspehi podjetij gotovo še večji.

Na svoji seji so odborniki poleg izčrpane obravnave letošnjih planskih rezultatov obravnavali še nekatere važne točke dnevnega reda. Odobrili so zaključne račune za občin Pivka in Postojna za lansko leto. Sprejeli so sklep, da se vsaj Zeje, Slovenska vas, Klenk in Mala Pristava postavijo v drug zemljiški razred, ker so imele letošnje leto nesorazmerno visoko davčno odmero, razredli in imenovali so nove člane upravnih odborov finančno samostojnih zavodov itd. M. S.

»Lunik« leti nazaj proti Zemlji

Sovjetski znanstveniki so spet presenetili javnost, ko so minulo soboto, ob drugi obletnici izstrelitve prvega umetnega satelita, poslali v vesolje Lunik III. Ta kozmična raketa pa ne bo pristala na Mesecu, ker ga je obšla v razdalji približno 7000 km, potem se je približala Zemlji in že nadaljuje krožno pot med Zemljo in Mesecem.

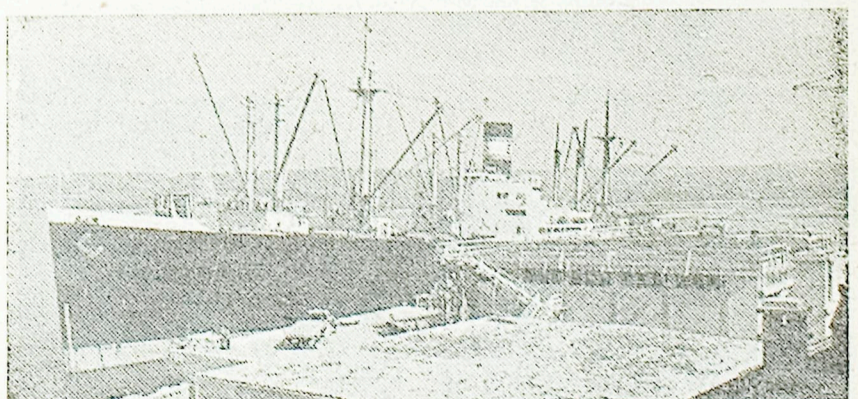
Lunik III je opremljen z najbolj sodobnimi znanstvenimi aparati, saj nosi s seboj avtomatično medplanetarno postajo, ki sproti oddaja telemetrične podatke. Sestavljen je iz treh delov in uspešno mu je medplanetarno postajo postaviti v tir, po katerem bo obkroževal Mesec z namenom, da bi dobili kar najboljše podatke tudi o tistem njegovem delu, ki ga ne vidimo in o prostoru, ki ga obdaja. Zadnja stopnja rakete tehtla 1553 kg. V njej so namešče-

ni aparati za merjenje z energetskimi viri, ki tehtajo skupno 435 kg, vse znanstvene podatke pa oddajata dva radijska oddajnika.

Ta uspeh sovjetskih znanstvenikov je vzbudil veliko zanimanje v svetu, saj podatki, ki jih bo posredoval Lunik III ne bodo omogočili samo spoznavanje strukture Meseca, pač pa tudi podatke o Zemlji, in uveljavlja se splošno mnenje, da so že ustvarjeni vsi pogoji za vrsto podobnih kroženj po vesolju s katerimi bomo čedalje globlje prodrli v sončni sistem.

RAZGIBANA POLITIČNA AKTIVNOST

V preteklih dneh so imela vodstva osnovnih političnih organizacij po vseh občinah okraja skupne sestanke na katerih so člani Okrajnega komiteja ZK in Okrajnega odbora Socialistične zveze posredovali vsebinsko in sklepe nedavnega okrajnega plenuma istih organizacij. Na teh sestankih so tudi občinski politični aktivisti razgibanim razpravam o načrtih jesensko-zimskega političnega in kulturno izobraževalnega dela doprinesli s svojimi predlogi, ki nakazujejo aktivizacijo vseh demokratičnih sil za hitrejši dvig življenjske ravn. detovnega človeka in za odpravo nekaterih pomanjkljivosti v našem, sicer skokovitem družbenem razvoju.

V četrtek minuli teden se je mudila v novem pristanišču v Kopru 11.000 tonska tovorna ladja »Exporter« družbe »American Export Lines«, ki bo naslednje mesec pristajala v Kopru in na linijski progi odjemala blago, ki ga naša podjetja izvažajo v tujino, predvsem v ZDA. Uvedba redne linijske povezave Kopra z ameriškimi pristanišči pomeni vsekakor veliko priznanje novemu pristanišču in mu s tem odpira nove možnosti nadaljnje uveljavljanja

Sprejem PO SVETU

BESEDE IN DEJANJA

Ko je predsednik vlade Sovjetske zveze Nikita Hruščev odpotoval iz Pekinga, kjer je prisostvoval proslavi desete obletnice obstoja LR Kitajske, je med drugim dejal, da so danes sile mru močnejše, kot kdaj koli prej, da obstajajo realne možnosti za preprečitev nove svetovne vojne, da vzporedno z naraščanjem moči svetovnega socialističnega sistema narašča prepričanje o možnostih za vedno izključiti vojno kot sredstvo za reševanje mednarodnih sporov, da je izkoristiti možnosti za prekinitev hladne vojne naša prva dolžnost itd. ter

da bosta razum in odločna volja vseh narodov ohraniti mir, na koncu le triumfiral, je morda pozabil, da so besede eno, dejanja pa drugo. Znani so namreč grobi napadi na našo državo v govorih raznih predstavnikov Vzhoda v Pekingu, ki kaj malo kažejo na to, da bi v svetu resnično zavladali sosedski odnosi. CK KP Sovjetske zveze pa je objavil ob 42. obletnici oktobrske revolucije gesla, ki pozdravljajo narode Kitajske, Albanije, Bolgarije, Madžarske, Severnega Vietnama, Vzhodne Nemčije, Severne Koreje, Mongolije, Poljske, Romunije in Češkoslovaške, »ki grade socializem«, v geslu, posvečenem Jugoslaviji pa je rečeno: »Bratski pozdrav delovnim ljudem FLRJ z željo, da bi krepili prijateljstvo med sovjetskim in jugoslovanskimi narodi v interesu boja za mir in socializem.«

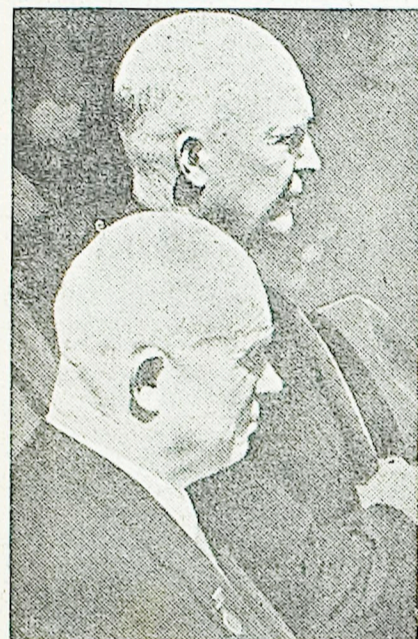
NEHRU: PRENEHAJTE Z GROŽNJAMI!

Predsednik indijske vlade Nehru je te dni poslal pismo Ču En Laju, v katerem odgovarja na noto kitajske vlade v zvezi z zadnjimi dogodki na meji med obema državama. V tem pismu med drugim pravi, da ni moč pričakovati uspešne razprave med Kitajsko in Indijo, dokler ne bo kitajska vojska zapustila obmejnih utrd na indijski strani in dokler LR Kitajska ne bo prenehala z grožnjami in izsiljevanjem. Indijski predsednik vlade Nehru je

PREDRZNOST PA TAKA

V ponedeljek je prišlo na obmejnem prehodu v Skofljah pri Koprju do ne ljubelega dogodka. Na redni pregled sta se javila Tržačana Albert Pozzar in Giovanni D'Aluio, katerima so naši carniki odvzeli dinarje, ki sta jih hotela pretihotapiti preko meje k nam. Pozzar je ob tej priložnosti začel zmerjati naše obmejne organe z najbolj nedostojnimi be. edami ter je klevetal našo družbeno ureditev. Bil je celo tako drzen, da je fizično napadel službujočega organa carinske službe, nakar mu je uspelo bežati čez obmejno črto v Italijo; pred carinarnico na naši strani pa je pustil motorno kolo in propustnico maloobmejnega prometa.

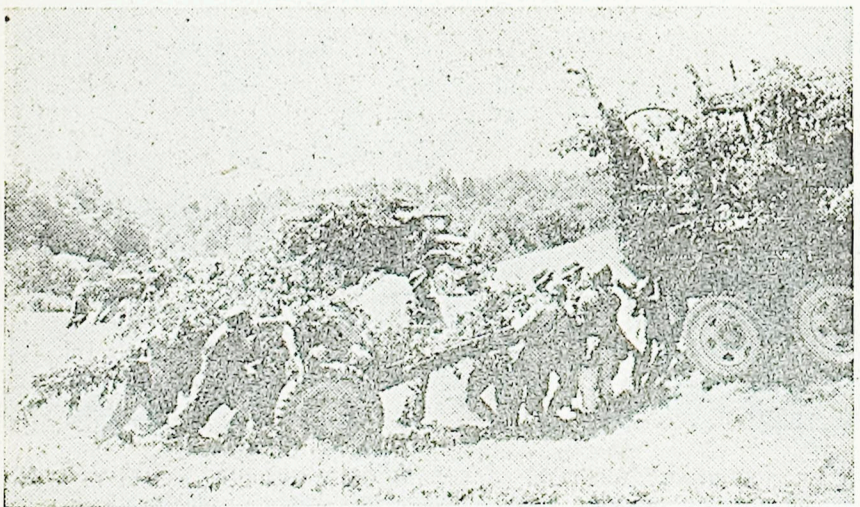
Ta neljub dogodek, katerega povzročitelj je Albert Pozzar in se bo zaradi tega moral zagovarjati pred sodnikom za prekrške v Koprju (še prej bo lahko prevzel svojo Vespo, ki jo je pustil na naši strani), so nekateri onstran meje izkoristili za blatenje naše države in posebej obmejnih organov, ki vestno in korektno opravljajo svojo dolžnost.

Dwight Eisenhower in Nikita Hruščev, kakor ju je ob njunem zadnjem sestanku sovjetska ilustrirana revija Ogoněk — hkrati z mislijo, ki jo je Nikita izrazil Ikeju ob prihodu v ZDA: »Mi smo z vami na Zemlji dolžni živeti v miru in skupnosti, kakor so dolžni živeti v miru in skupnosti vsi narodi.« Upajmo, da se bo to sožitje uresničilo in prineslo od večnih vojnih groženj utrujenim Zemljanom toliko zaželjeni trajen mir

PET LET MEMORANDUMA

V ponedeljek je poteklo pet let, kar je bil sklenjen in podpisan v Londonu sporazum glede tržaškega ozemlja. S tem je bil spravljen sveta problem, ki je kot kamen spodtike ležal med našima dvema državama — Italijo in Jugoslavijo. Odtlej so se odnošaji med sosedama povoljno razvijali, kar je vplivalo na normalizacijo in celo uvajanje tesnejših stikov na obeh straneh. S posebnim statutom je bila Slovenecem v Italiji zagotovljena enakopravnost in spoštovanje narodnostnih pravic kakršne sicer uživa italijanski manjšina pri nas. Tako je nekdanji kamen spodtike postal most zblizevanja na najbolj odprti meji med dvema državama, kar je toliko večjega pomena zato, ker vlada v njima različen družbeni red. Postopoma nastajajo na obeh straneh taki odnosi, ki doprinašajo medsebojnemu razumevanju in sožitju. Italijanska vlada sicer Memoranduma še n predložila v ratifikacijo parlamentu, kar kaže na določene težave in pridržke ter popuščanje pred nazadnjaškimi elementi, vendar pa se praktično odnosi vendarle razvijajo v smeri vse tesnejšega sodelovanja.

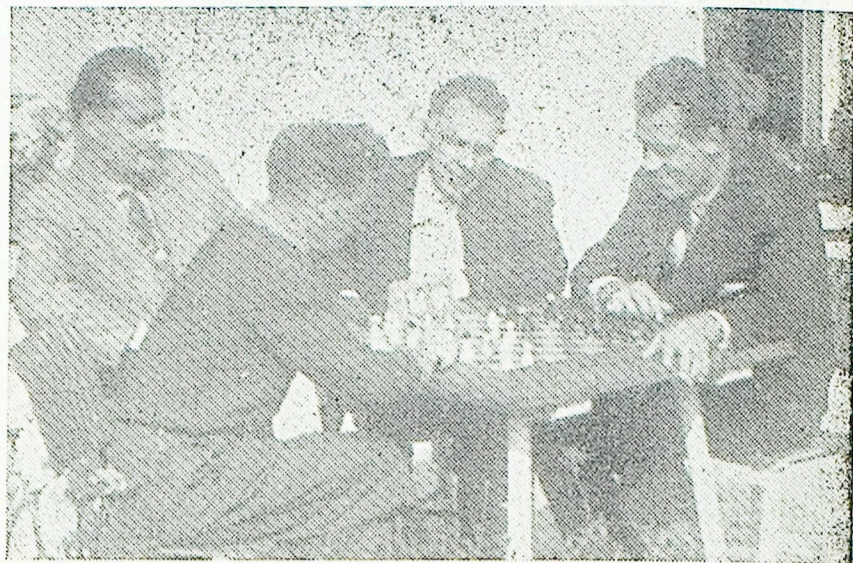

Jugoslovenska ljudska armada in z njo vsi naši narodi slavimo 7. oktober kot Dan topništva v spomin na njegovo ustanovitev leta 1941. Na gornji sliki: dobro maskirana topniška enota JLA se pripravlja na pohod.

tudi mnenja, da Mac Machonova linija, ki določa mejo med Indijo in Tibetom, ni vsiljena meja, pač pa naravna, tradicionalna, etnična in administrativna meja na tamkajšnjem področju.

MALI SE BOJIJO

Ta teden bo zaključena glavna razprava pred Generalno skupščino OZN. Male države-članice OZN pa so te dni izrazile zaskrbljenost nad tem, da bo sporazum štirih velesil glede razorožitvenih razgovorov, ki naj bi jih odslej vodili le zastopniki desetih držav — ZDA, Velike Britanije, Francije, Kanade, Italije, SZ, Bolgarije, CSR, Poljske in Romunije — škodoval predvsem njim. Po mnenju diplomatov malih držav je namreč možno, da bo ta odbor sprejemal sklepe in predložil Združenim narodom že izdelane predloge, o katerih ne bodo potem več razpravljali.

Koprška šahovska »štiriperesna deteljica« marljivo trenira v Ribnem, kjer je bila gost v prijaznem »Izletniškem domu«

V SENCİ »TURNIRJA KANDIDATOV«

Koprška zmaga na Bledu

SD Koper : Puch (Graz) 2 in pol : 1 in pol. Ker pa je beograjski ITM v prvem finalnem dvoboju le prehudo porazil graško moštvo Puch (4:0), ni bilo mogoče v naslednjih dveh srečanjih izravnati te razlike. Tako so se v C skupini, končno plasirala moštva tako: ITM 8 in pol, SD Koper 7, Tekstilac 5 in pol in Puch 3 točke. Posa-

mezni člani koprškega moštva so v tem mednarodnem moštvenem srečanju nabrali v šestih dvobojih naslednje število točk: Gerželj in Jevnikar po 5, Zavec 4 in pol ter Habič 2 točki. S 16 in pol točke pa je koprsko moštvo v celotnem tekmovanju doseglo 69,30 % točk ter v C skupini lepo in častno zmago. (a)

Novice TRŽAŠKEGA

V ponedeljek je pokrajinski tajnik Zveze kovinarjev CGIL na tiskovni konferenci obravnaval sedanje stanje v tržaški kovinski industriji in je predložil zahteve za njegovo izboljšanje. Omenil je trenutne težave lajdjedelniške industrije, saj je podjetje IRI v zadnjih letih odpustilo kar 1.800 delavcev.

spodarstva v letošnjem avgustu. Iz podatkov tega poročila pa je razvidno, da se je nekoliko skrčila industrijska proizvodnja in tudi promet v trgovini na drobno, kar gre verjetno na račun rednih letnih dopustov, povečal pa se je pristaniški promet, pa tudi število brezposelnih se je nekoliko znižalo.

Trgatev na Tržaškem je skoraj zaključena. Vinogradniki z letošnjo letino niso zadovoljni, ker sta jim suša in burja napravili precej škode. Je pa nekaj krajev na Tržaškem, kjer je bila letos dobra letina grozdja, vendar ne tako, kot so pričakovali.

Razveseljiva pa je novica, da so z novim šolskim letom ponovno odprli slovenski otroški vrtec v Ricmanjlih, v katerega se je vpisalo 17 otrok.

Tržaški župan dr. Franzil je minuli teden seznanil načelnike raznih strank občinskega sveta o razgovorih, ki jih je pred kratkim imela tržaška občinska delegacija s predsednikom italijanske vlade in z nekaterimi italijanskimi ministri. Podrobnejše poročilo o teh razgovorih v Rimu bo župan dr. Franzil podal na prihodnji seji občinskega sveta, ki bo v drugi polovici oktobra.

MARCEL ROŽANC petdesetletnik

Dne 5. oktobra 1909 je v zaveznih slovenski družin, Rožančevih v Trstu zagledal bel dan fant, ki so mu dali ime Marcel. V ponedeljek je torej direktor komerciale in založništva v ČZP Primorski tisk slavil svoje srečanje z Abrahamom ter se ves boder in cil odpravil proti drugi polovici življenja.

Pred nekaj dnevi je Trgovinska zbornica izdala poročilo o gibanju go-

V osrčju velike magistrale

(Nadaljevanje)

»Kaj mislite, brigadirji?« se skušam izogniti morebitni odgovornosti za kasnejše kritike na račun našega bivalešča.
»Smo za šotore.«
»Kaj ga lomiš! Pod šotori se boš spekel.«
»V baraki pa nohte polomil od ribanja.«
»Ko bo dež, bomo pod šotori plavali!«
Tako ne bomo prišli daleč. Mnenja so preveč deljena. Vsi vprek prepričujejo drug drugega. Lanski brigadirji so za šotore, novi, neizkušeni, navijajo za barake.
»Fantje, dovolj! Vzeli bomo šotore,« salomonsko razsodim.
»Ne bo vam žal,« se nasmehe Panovič. »Tudi vaši predhodniki se

niso pritoževali.« Potem se poslovi od nas: »Pogledati moram, kako je z drugim brigadami.« Že na izhodu iz tabora se še enkrat ozre nazaj: »In — ne pozabite, da v higieni ne smete zaostajati za Mariborčani. Dobivat, desetke pa ne bodo mačje solze, na to bodite pripravljeni.«
Stabovci nemo priključajo. Ko bi tiste postelje Mariborčanov vsaj videli! Toda razmetane slamnjače in blazine neurejen »krug« v nas lahko zbudi kaj klavnoro predstavo o tistem, kar je bilo tu pred našim prihodom.

Nič ne pomaga. Krepko bo treba zavijati rokave, če hočemo rešiti svoj čast.

»Fantje in dekleta! Zdaj smo se nazijali dovolj. Pljunimo v roke, kajti šotore nam ne bo nihče uredil. Komandirji, razporedite svoje ljudi!«

Kljub utrujenosti delo hitro steče. Tabor je spet oživel. Napolnjene slamnjače in blazine dobivajo pravilne oblike.

»Fant, to ti je šola za vojaški rok. Skušaj jo dobro izkoristiti. Postelja mora biti tako zlikana, da niti z drobnogledom ne najdeš gubice na njej,« daje Ivan instrukcijo svojemu mlajšemu bratu.

»Ko pa ne gre,« ta obupuje in že tretjič zaman spravlja odejo.

»Kar čez noč se ne boš naučil. Meni verjemi: teden dni prakse, pa ti postelja ne bo več delala preglavice.« Okrog njiju zvesto poslušaju gruča brigadirjev III. čete — učencev IKS. Nobena Ivanova kretanja jim ne uide.

»Punce, da se razumemo: pod slamnjačami nobenih garderob knjižnic in podobnega« razlega Zorka v šotoru deklet. »Vsak dan bo komisija pregledovala šotore. Največkrat vtaknejo nos prav tja, kjer kaj n v redu.«
»Potistite vso srmo« izpod slamnjač. Lepo razobesite oblike, da ne bo tu vladala bablonska zmešnjava,« zabličuje svojim ljudem Santelj, komandir postojnske čete.

Res sreča da imamo v naši sredi kar lepo število starih brigadirjev. Njihov, nasveti so več kot dobrodošli. Sredi dela pozabljamo, da se kazalec na uri pomika že proti četrti uri popoldne, mi pa smo še brez kosila. Nihče se ne pritožuje. Ko bo najhuj-

še delo opravljeno, nam bo kosilo še bolj teknilo.

PRVI SPOPAD Z NORMO

V jutranji somrak snujočega se dne odmeva pesem našega trobentača:

»Diži, diži se, pospravi krevete ...«

Poslednji akord Markove trobente je zamrl. Šotori počasi oživljajo. Brigadirji se prebujajo iz globokega sna, prekinjenega prav v času, ko je bil najlepši.

Ura je polpetih. Se vsa omotična skočim iz postelje in skušam premagati neprijeten občutek ki me prešine ob nenavadnem hladu v šoturu.

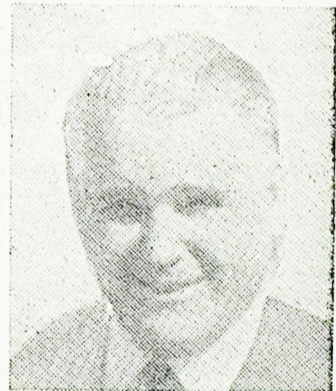
»Pohitimo, dekleta! Zadnje ne smemo biti.«
»Vse zaspance bom postrojil v posebno četo. Trikrat bodo morali preteči pot okrog logora. Morda se bodo ob tem le prebudili,« napol v šali, napol zares grozi pred šotori Bandelj, fizikturni referent.

(Nadaljevanje sledi)

Volkovi in medvedi na Postojnskem

Lovci lovskih družin Pivka in Postojna opažajo letošnje leto, da se je močno povečalo število volkov in loviščih obeh lovskih družin. Nedeljski pogon nanje pa je bil zelo uspešen, opisujemo pa ga na drugem mestu.

Prav tako se je na Mašunu pojavil medved, ki pa je z zakonom zaščiten in tudi ni tako nadležen v lovišču. Vendar ta, ki se je pojavil na Mašunu, ni najbolj miroljuben, ker je doslej napadel že dve telci na paši in prav lahko postane precejšnja nadloga. Nekaj je tudi ščetinarjev, ki so letos bolj kot kot prejšnjega leta s čekani prerili senočeti v pivških loviščih.

Tovariš Rožanc je med najbolj markantnimi osebnostmi povojnega Koprja. Semkaj je prišel iz Celja, kjer je kot emigrant iz Trsta med obema vojnama začel svojo knjigotrsko kariero, med vojno kot zavezen Slovenec aktivno deloval v NOB, po vojni pa je bil leta 1949 poslan v Koper. S svojo znano vztrajnostjo in organizacijskimi ter trgovskimi sposobnostmi in znanjem je spravljal na noge knjigotrsko in založniško dejavnost na našem področju. Njegovo ime je najtesneje povezano z našo knjižno založbo Lipo in da je dosegla tak sloves in uspeh, je v nemajhnih meri prav njegova zasluga.

Njegova posebna odlika je preudarna gospodarnost, ki mu je na stečaj odprla vrata v razne organizacije, predvsem pa v gospodarske organe oblasti ter v samoupravne organe podjetja, kjer vsepovsod s svojo tehtno besedo varno vodi zaupani mu čolnicih prek zahrbtnih vrtnecv burnega gospodarskega življenja in posebej trgovanja tudi s tujino. Poslovni in osebni ugled ga že vrsto let uklepa na mestu predsednika okrajne trgovinske zbornice je voljen član okrajnega in občinskega odbora v Koprju in še vrste odborov, komisij in drugih organov družbenega upravljanja. Stokrat odlika pa je ta gospodarnost pri Rožancu, ker je po svojem značaju globoko human in človeški ter ima čuteče srce za tegobe slovenske bližnjega. Kakor je neizprosno in nepopustljiv, kadar gre za koristi skupnosti, tako bi za človeka v potrebi razdal samega sebe. Je človek in graditelj, kakršne zahteva naš čas, zato mu vsi skupaj ob življenjskem prelivu želimo še veliko plodnih let dela v zdravju in tudi osebnih sreč, kar je hkrati naše nedeljeno priznanje za delo na prehojeni poti! rb

Kako poteka komasacija na Koprskem

Znano je, da v koprski občini posvečajo veliko pozornost komasaciji zemljišč in razdelitvi komasacijskega sklada. Posebna občinska komisija, ki je pripravila elaborat o razdelitvi komasacijskega sklada na področju občine — ta zajema področje Ankarana, Bertokov in Dekanov —, je te dni pripravila vse doslej zbrano gradivo, ki naj bi služilo zborom udeležencev komasacije za nadaljnjo razpravo. Tako je v petek razpravljalo v Ankaranu okrog 50 kmetovalcev, katerih zemljišča na Bonifiki so vključena v komasacijske načrte koprške občine. Razpravljali so o prevzemu novih, boljših zemljišč, ki jih bodo dobili v zameno za svoje sedanje parcele, na katerih bodo urejeni sodobni kmetijski nasadi. Na predlog zbora udeležencev komasacije za ankaransko področje bo skrajšan zakoniti komasacijski postopek, ker je jesenska setev pred vrati in želja zainteresiranih kmetovalcev je, da bi čimprej obdelali okrog 300 hektarov zemlje, ki jo bodo te dni prevzeli na račun zamenjave njihovih dosedanjih parcel.

Podobna zbora udeležencev komasacije bosta v kratkem tudi v Bertokih in Dekanah, kjer je predvidena ureditev sodobnih plantažnih nasadov vinske trte, sadja

in vrtnin. Prav pa bi bilo, da bi sedaj kmetijske zadruge in državno posestvo v koprski občini nudilo vsa pomoč udeležencem komasacije, ki jo bodo potrebo-

vali pri obnovi novih parcel, kjer so idealni pogoji za bogato kmetijsko proizvodnjo, in pri graditvi skupnih poti, jarkov in drugih komunalnih objektov.

Za višje dosežke od plana

(Nadaljevanje s 1. strani)

rezerve. Glede velikih uspehov v kmetijstvu pa je dejal:

»V kmetijstvu kot drugi panogi, ki lahko odločilno vpliva na dvig narodnega dohodka in na izboljšanje življenjskih pogojev naših delovnih ljudi pa imamo naravnost neizčrpne rezerve, če pomislimo samo na to, da smo splošno povprečje n. pr. v donosu pšenice od 11,9 q na ha v letošnjem letu dvignili na 18 q ter da smo dosegli na socialističnem sektorju 50 do 70 q, na privatnem sektorju v kooperaciji 25 do 35 q na ha, in če smo dosegli dvakrat večji donos pri koruzi, sladkorni pesi, v vniogradništvu itd., in če je samo naš poskus hibridne krmne koruze dal na ha 800 q. To kaže na neizčrpne možnosti za dvig živinoreje povsod, posebno pa še pri nas, kjer imamo izredne klimatske pogoje. Glede na letošnje tako rekoč prve, začetne uspehe, lahko rečemo, da so v kmetijstvu odprte široke možnosti, kar pa lahko vse še dosežemo, to je malone nepoznano in nikakor ne smemo biti zadovoljni z doseženimi uspehi. Rezultati v kmetijstvu so seveda plod napredka agrotehnike in pa v tem, da smo razbili konservativizem strokovnjakov ter da družba vlaga in bo vlagala vedno večja sredstva v kmetijstvo. Nedvomno pa so seveda odvisni nadaljnji uspehi predvsem od občinskih oblastev in v političnih forumih, od njihove zainteresiranosti za to panogo našega narodnega gospodarstva.«

Po drugem delu svojega referata o nekaterih negativnih pojavih in o nekaterih neresenih problemih, ki v določeni meri še vedno pritiskajo na standard delovnega človeka, je tovarš Jakobč ostro nakazal vzroke in krivce ter predlagal vrsto sklepov, usmerjenih na čimprejšno in učinkovito odpravo obstoječih napak in pomanjkljivosti, ki včasih zaradi ozkega gledanja nanje ali pa zaradi izoliranega prikazova-

nja nekaterih nevednosti zastirajo pravo sliko o siceršnjem otipljivem napredku vseh panog našega narodnega gospodarstva in rastočega življenjskega standarda.

V NEDELJSKEM POGONU NA VOLKOVE SO ZA VSELEJ OBLEŽALI ŠTIRJE ROPARJI

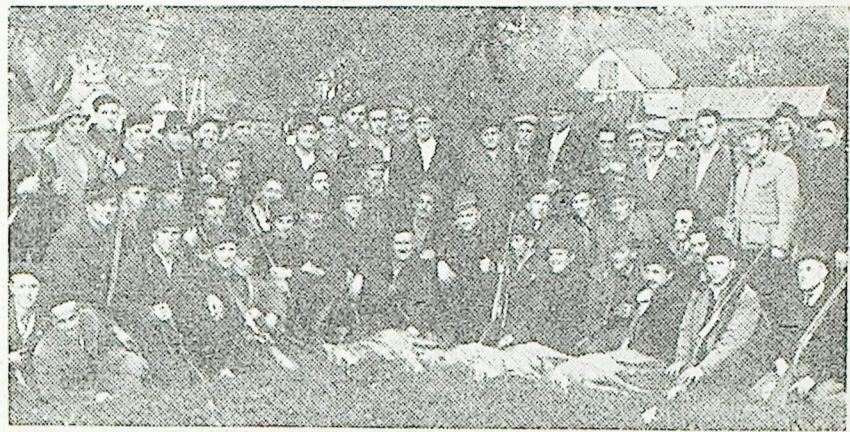
Iskrene čestitke, postojnski lovci!

Hej, se je na široko nasmehnila botra Sreča postojnskimi lovci! Bogato jih je nagradila za vztrajno in prizadevno skrb za njihova lovišča. V nedeljo so namreč na velikem pogonu uplenili kar štiri roparske volkove, vodečo volkuljo pa hudo ranili in jo še iščejo po Javorniku, ker je prav gotovo podlegla.

Hudo je skrbelo lovce, ko so želansko leto odkrili v svojih loviščih volčjo družino s šestimi mladici, še bolj pa jih je skrbelo letos, ko so ti mladici odrasli. Popolnoma brez volka javorniški gozdovi že nekaj let niso bili. Po dva ali trije so družno mesarili med divjadjo posebno v zimskem snegu, toda lani je njihovo število že preveč nevarno naraslo. Letos so že poletni in posebno zdaj v jesenskem času zasledili lovci raztrgane košute in srnjad, po Javorniku, Sveti trojici in Babi pa je bilo vse noči slišati zavijanje in tuljenje volkov.

Že pred nekaj tedni so napravili prvi pogon, vendar pa je bil za lovce povsem neuspešen. V nedeljo pa so se stvari lotili bolj temeljito in organizirano. Že zjutraj ob štirih so odšli iz Postojne in do petih zasedli po navodilih izkušenih lovcev Franca Bittnerja in Franca Šegeca odredjena mesta člani lovskih družin Javornik, Črna jama, Prestranek, Zagorje, Bukovje, Hrenovice in drugi — skupaj kar 152 lovcev. Obkolili so področje gozda Vlačna, Sveta trojica in Baba, nekaj pa jih je začelo »česati«, kot smo temu rekli v partizanih, obkoljenju področje.

Prvi je naletel na tropo volkov

Del udeležencev nedeljskega pogona na volkove z uplenjenimi roparji v sredini

Ceprav ni rečeno, da je s tem uničena vsa roparska volčja svaja na tem področju, pa so postojnski lovci le silno veseli redkega uspeha in zaslužijo za svojo vztrajnost in sposobnost vse priznanje in iskrene čestitke. Z njimi vred pa je srečno tudi okoliško prebivalstvo, saj se ljudje že skoraj niso več upali v gozd, kjer so nenehno tulili volkovi. Zdaj bo verjetno spet zavladal mir med hojami in bo plemenita divjad brez skrbi pred sivimi potuhnjenci nadaljevala svoje življenje.

Rastko Bradašnja

Perspektive komenskega Krasa

Komen sam je še poln ruševin. Dati mu je treba lepše lice, obenem pa skrbeti za komunalno ureditev, zlasti za asfaltiranje glavnih ulic. Prav tako je nujno misliti na gradnjo stanovanj in na razširitev vodovodnega omrežja, kar velja tudi za okoliške vasi. Poudariti pa je treba, da ni naloga samo občine, da se zanjima za ureditev vseh teh vprašanj. K reševanju komunalnih problemov so, ker so neposredno zainteresirani, poklicani tudi prebivalci sami. Le tako bo možno marsikaj storiti in pospešiti dvig življenjskega standarda. Razprava se je nujno dotaknila tudi stanja v podjetju »Marmorindus« Sežana, ki se trenutno nahaja v za-gati. Za njegov nadaljnji obstoj bi

V iskanju nadaljnjih vzrokov za tako stanje v podjetju »Marmorindus« pa je na slabšem delu tehnicne zaslediti še subjektivni delež, ki se odraža v nerazumljivem odlašanju izvajanja sugestij, ki so bile plod že dosedanjih posvetovanj in strokovnih proučevanj podjetja, kakor tudi v nazadnjaškem odklanjanju strokovnega kadra.

Na posvetovanju so bili sprejeti važni sklepi, katerih dosledno izvajanje bo postopoma pripomoglo k učinkovitemu izboljšanju stanja na

spodnjem Krasu. Predvsem bo treba posvetiti vso skrb nadaljnji organizacijski in gospodarski utrditvi podjetij »Aluminij«, »Bor« in »Draga« v Komnu. »Aluminij« naj razširi sedanjo in uvede še livarsko proizvodnjo v sedanjih in še drugih prostorih v Komnu, tako da bo moč znatno povečati število zaposlenih delavcev. Za razširitev proizvodnje naj se podjetje nujno poveže s Tovarno motornih koles v Kopru in z ladjedelniško industrijo, pri podjetju »Impol« v Slovenski Bistrici pa naj si zagotovi redno dobavljanje surovin.

V »Boru« bodo morali misliti na rekonstrukcijo podjetja, na gradnjo še ene hale, na nabavo nove strojne opreme, na uvedbo dveh izmenjav. »Gostinski« podjetje »Draga« bo moralo povečati kapaciteto in modernizirati poslovne prostore.

Naloga KZ Komen je, da poveča kmetijsko proizvodnjo in govedorejo na lastnem posestvu, ObLO pa bo za drugo, dodelil vse parcele SLP v okolici Komena. Nujno mora vodstvo zadruge misliti na ustanovitev ekonomije tudi v Brestovici.

Skrb zavoda za napredek obrti LRS je, da izdela program za ustanovitev podjetja modne konfekcije v Komnu. ObLO Sežana bo delal na tem, da bi podjetji »Mehanotehnika« Izola in »Iplax« Koper ustanovili svoje obrate na Komenskem. Podjetje »Marmorindus« Sežana mora proučiti možnost otvoritve za izdelovanje umetnega marmora v Komnu ali okolici. Podjetje naj s pomočjo občine skuša nabaviti polnojarmerik (gater), dela naj na tem, da se izvršijo raziskave zaloga marmora, pri zavodu za napredek obrti LRS pa naj izposluje strokovnjaka, ki bo proučil možnosti izdelovanja marmornatih galanterijskih izdelkov. ObLO mora posvetiti posebno skrb izgradnji velike apnenice pri Sežani za proizvodnjo hidriranega apna. S pristojnimi republiški organi naj prouči možnosti soudeležbe pri najetju investicijskega posojila za ta objekt. Čim prej je izdelati perspektivni plan za razvoj kmetijstva na Krasu.

V letu 1960 je treba v Komnu začeti z gradnjo večstanovanjskega bloka in če bo dovolj sredstev, tudi asfaltirati glavne ulice ter rekonstruirati vodovodne naprave.

Naloga krajevnega odbora Komen je, da v sodelovanju s krajevnimi političnimi organizacijami organizira delo za odstranitev ruševin, za plekskanje hiš in za ureditev zunanjega videza naselja.

er-

V NEDELJO V PRIDVOR

V Pridvoru pri Kopru bodo v nedeljo v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ in SKOJ, 10. obletnice, ko so položili temeljni kamen združnemu domu ter v spomin težkih borb prebivalstva Slovenske Istre z nacifašističnim okupatorjem v oktobru 1943, priredili krajevni praznik. Zveza borcev Pribegi-Čezarji in DPD Svoboda v Pridvoru vabita domačine, da bi si v kar največjem številu ogledali živinorejsko razstavo, razstavo kmetijskih strojev, pridelkov in sodobnih agrotehničnih sredstev, ki bodo odprte ob 9. uri dopoldne. V popoldanskih urah pa bo bogat kulturni spored s predvajanjem filmov ter nastopi igalskih družin, po tej kulturni prireditvi pa ljudsko rajanje.

Vnebojvestah

PRITISK DO 250 kg NA KVA-DRATNI CENTIMETER VZDRŽI CEMENT, ki ga bo začela proizvajati tovarna »Sar« v bližini Pristine. V tej tovarni so namreč ugotovili, da je možno proizvajati novo vrsto cementsa, ki je boljše kakovosti, kot so standardne vrste cementsa. Delovnemu kolektivu podjetja »Sar« je uspelo iz laparja izdelati posebni portlandski cement, ki je neprimerno vzdržljivejši od običajnega cementsa in bo zavoljo tega najprimernejši za vodne in visoke gradnje.

JUGOSLOVANSKA LINIJSKA PLOVBA JE UVEDLA NOVE LA-DIJSKE ZVEZE med jugoslovan-skimi pristanišči in Velikimi jezeri v Severni Ameriki. Tako bo razen dveh ladijskih prog, ki jih vzdržujeta reško podjetje »Kvar-verska plova« s pristanišči Mehiškega zaliva in splitsko podjetje »Brodospas« s pristanišči na zahodni afriški obali, vzpostavljena nova pomorska zveza med Jugoslavijo in Ameriko.

30 TISOČ GLAV PERUTNINE BO GOJILA PERUTNINARSKA FARMA V BILZINI POZAREVCA. Ta farma bo imela tudi delavnico za proizvodnjo opreme za perutninarske farme. V njej bodo izdelali inkubatorje ter avtomatska napajalša. Njeni inkubatorji bodo imeli zmogljivost do 200 tisoč jajc.

TOVARNO ZA OPLEMENITE-NJE PAPIRJA, KOVINSKIH FOLIJ TER ZA IZDELAVO KARTO-NAŽNE EMBALAŽE bodo zgradili v Bihaču, ki bo prva te vrste v naši državi. V njej bo 200 delavcev in uslužbencev ostvarilo vrednost letne proizvodnje za več kot 2,5 milijarde dinarjev.

V KRUŠEVCU JE ZAČELA OB-RATOVATI NOVA TOVARNA VEZANIH PLOŠČ. Ta tovarna bo proizvedla že do konca tega leta več kot 4.000 m² vezanih plošč, vrednost njene proizvodnje pa bo znašala okrog pol milijarde dinarjev.

380 MILIJONOV DINARJEV PREDVÍVA DRUŽBENI PLAN LR MAKEDONIJE za zgraditev tovarne kvasa v Bitolju. To vsoto bodo porabili za prve gradnje do leta 1961.

V ZENICI SO DOGRADILI ENO NAJBOLJ SODOBNO OPREM-LJENIH ZDRAVSTVENIH USTA-NOV — novo bolnišnico v Crkvici. Za njeno izgradnjo je bila potrošena polmiliarda dinarjev zato, da lahko sprejme 600 bolnikov v devet oddelkov za razne bolezni.

PROSLAVA V ČEZARJIH

V Čezarjih-Pobegih pri Kopru so v nedeljo z javnim zborovanjem obudili spomin na 2. oktober 1943, ko je nacifašistični okupator začel po italijanski kapitulaciji veliko ofenzivo na področju Slovenske Istre. Na zborovanju je govoril član okrajnega komiteja ZKS Koper Mario Abram, ki je uvodoma omenil strašne posledice te ofenzive za prebivalstvo krajev ob slovenski obali ter notranjosti Istre, nato pa je opisal povižne uspehe naših narodov v socialistični izgradnji Jugoslavije. Na tej proslavi, ki jo je priredil krajevni odbor Zveze borcev Čezarji-Pobegi, so nastopile tudi kulturno-umetniške skupine s pestrim sporedom in osnovno-šolska mladina iz Prad.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

V štirih letih - namesto v petih

Te dni je Zvezni izvršni svet obravnaval poročilo o gibanju našega gospodarstva po podatkih za prvih sedem mesecev. Kmalu zatem pa je bilo na dnevnem redu zasedanja republiške skupščine Ljudske republike Slovenije slično poročilo o gibanju gospodarstva na področju naše republike.

Iz obeh poročil lahko razberemo jasno sliko našega celotnega razvoja v gospodarstvu, ki je zelo ugodno in ki presega v določenih pogledih pričakovanja, zlasti pa predvidevanja v letošnjem gospodarskem načrtu. O tem je bilo na tem mestu že govora, ko smo obravnavali gibanje v našem gospodarstvu v celoti ali v posameznih njegovih gospodarskih vejah. Zlasti smo večkrat razpravljali o letošnjem ugodnem razvoju v kmetijstvu in o perspektivah v tem pogledu.

Kot vemo pa stojimo pred novim poslovnim oziroma gospodarskim letom in s tem pred pripravo za nov gospodarski načrt. Gleđano s tega stališča moramo ugotoviti, da so po strani mnogih ozirih popolnoma novi elementi za načrtovanje. Ti pa slo-ne ravno na dejstvih, da smo doslej dosegli ali ponekod celo presegli tisto, kar je bilo predvideno za prvi perspektivni petletni načrt. Za nekatere gospodarske veje pa predvidevamo, da bomo te uspehe dosegli v prihodnjem

letu. Kot vemo se je letos dvignila industrijska proizvodnja nad pričakovano višino in predvidevamo, da bo s 13 odstotki porasta presežen po gospodarskem načrtu predviden odstotek. O rekordni kmetijski proizvodnji ne bi govorili. Pač pa bi omenili, da se je samo letos dvignil narodni dohodek in to v letošnjih prvih sedmih mesecih na 16 odstotkov, da so porasli v tem času dohodki prebivalstva za 22 odstotkov, realne plače delavcev in uslužbencev pa za 18 odstotkov. Pri tem se ugotavlja, da so ostale cene stabilne, v kmetijskih pridelkih pa so bile celo nižje, kar je tudi razumljivo.

Na taki podlagi ni nič čudnega, če so se dvignila tudi obratna sredstva, to je kratkoročni krediti. Vendar pa v tem pogledu vedno bolj rastejo obratna sredstva finansirana iz akumulacije in ne iz bančnih virov, kar tudi pomeni okrepitev gospodarstva oziroma gospodarskih organizacij. Za dvig življenjske ravni pa je značilen silen porast hranilnih vlog in to ne le v Sloveniji, temveč tudi v vsej državi, saj presegajo te vloge že 50 milijard.

Ko tako sestavljajo načrt za proizvodnjo v prihodnjem letu, nekatere gospodarske organizacije predvidevajo, da bodo že v tem letu presegle tisto, kar je bilo predvideno za konec petega leta perspektivnega gospodarskega na-

črta. Naj omenimo kot najbolj značilno predvidevanje oziroma načrt Združenja podjetij za gradnjo strojev, ki predvideva za prihodnje leto povečanje proizvodnje za 20 odst., povečanje izvoza pa celo za 30 odst. V tem smislu tudi predlaga združenje, da bi se te postavke vnesle v družbeni gospodarski načrt za prihodnje leto. Pri tem predlaga tudi ukrepe za finansiranje rekonstrukcije industrijskih podjetij, potrebo po korekciji začetnega sklada obratnih sredstev in ukrepe v zvezi z amortizacijo.

Navedeni primer ni osamljen in ga navajamo morda kot najbolj značilnega glede na široke prijeme v načrtovanju ob izkoriščanju vseh možnih rezerv, ki še doslej niso bile izkoriščene. Za slovensko industrijsko proizvodnjo pa je v tem pogledu vsakekor različna ugotovitev v poročilu, ki smo ga navedli v začetku, kjer je rečeno, da industrijske zmogljivosti med letom niso bile enakomerno izkoriščene. To pa seveda vpliva na končni letni rezultat proizvodnje. Toda to je le ena izmed možnosti ali takolimenovanih »skritih rezerv«, ki nam bodo, če jih bomo izkoristili, omogočile porast proizvodnje v predvidenem smislu, to je, da bomo dosegli že v prihodnjem letu tisto, kar smo si prvotno zadali za leto kasneje.

-dt-

Med vajami gasilcev minulo soboto na Titovem trgu v Kopru

PISMO S CESTE

Zadovoljni in ponosni

Objavljamo pismo, ki ga je brigadir IV. koprške MDB Srečko Krpan pisal te dni z delovišča Trupala pri Nišu predsedniku občinskega komiteja LMS Brunu Adamu v Postojni

Zdravo Bruno!

Prišel je čas, ko Ti lahko pišem odkrito in brez bojazni, da sem zadovoljen in srečen. Prej si tega ne bi upal izustiti, saj me poznaš. Bal sem se marsičesa, zavedal sem se pač odgovornosti, katera mi je bila zaupana. To je sedaj mimo. S skupnimi močmi dosežemo zavidljive uspehe. Koprška brigada uživa sloves. Na vseh poljih je strah in trepet, kadar se pojavi. V dveh preteklih deka-

dah je dvakrat udarna in dvakrat specialno pohvaljena. Sedaj jurišamo na prehodno zastavo glavnega štaba. Vsi mi in štab nasedla je prepričan, da smo sposobni tudi za ta podvig. Vse deluje brezhibno, morala je na višku.

Pred nekaj dnevi smo postavili nov jugoslovanski rekord v betoniranju, to je 702 m cestišča v 24 urah. Na trasi delamo vsi brez izjeme v dveh, treh in tudi v štiri smenah. Cilj bo v Nišu, rok pa je 29. november, zato bomo ostali tukaj nekaj več kot dva meseca. Delo moram zaključiti in prisostvovati slavnostim ob veliki zmagi mladih ljudi. Vrniti se moramo s čim večjimi priznanji, zadovoljni in ponosni, to je naš cilj. Drugič bom kaj več pisal o sebi, od Tebe pa pričakujem kratko pismo z novostmi na DOZ-u in Postojni.

Lepe pozdrave Tebi, direktorju in ostalim

Srečko

Napoved vremena

za čas od 9. do 16. oktobra 1959

Vdor hladnega zraka in pogoste padavine z burjo so v zadnjih dneh zajele skoraj vso Evropo. Le v nekaterih predelih Evrope, predvsem ob morjih, je prevladovalo ustaljeno lepo vreme, vendar je bilo to samo trenutnega značaja. Vremenoslovci namreč napovedujejo, da bo v tem tednu začetek deževne jeseni z znižanjem temperature zraka in v višjih predelih bo zapadel sneg. Prevladoval bo severovzhodni veter.

Uspel zaključek Tedna požarne varnosti

Ob zaključku letošnjega Tedna požarne varnosti je bila v Kopru v soboto zvečer akademija, na kateri je govoril predsednik OGZ Koper Stane Žitko o delu PGD v našem okraju. Na akademiji je nastopil tudi invalidski pevski zbor iz Ljubljane pod vodstvom prof. Radovana Gobca s pestrim sporedom partizanskih in narodnih pesmi narodov Jugoslavije. V

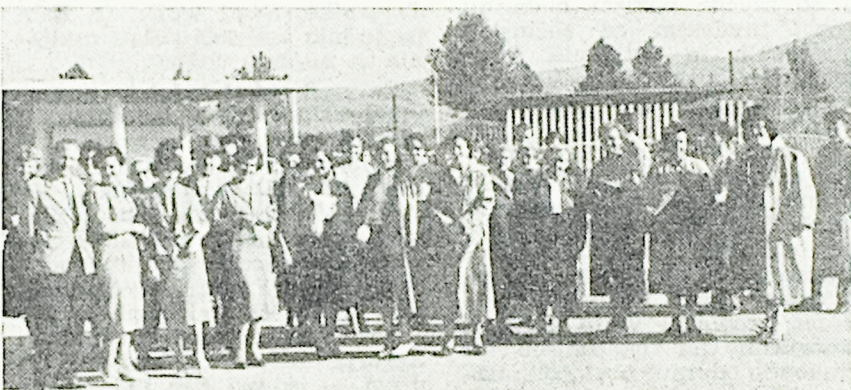
soboto popoldne pa je več sto Koprčanov z zanimanjem prisostvovalo nad vse uspešnim javnim kombiniranim vajam poldnevnega

gasilskega voda iz Kopra, PGD Dekani, PGD Hrvatini in PGD Tomos, ki so bile na Titovem trgu, kjer je bila posneta tudi slika.

Invalidi postojnske občine v Istri

Občinski odbor Zveze vojaških vojnih invalidov v Postojni je tudi letos priredil prelep izlet svojih članov po Slovenski in Hrvaški Istri ter Krasu. Udeležencem izleta, bilo jih je 110, je bilo tako zadnje nedelje v septembru omogočeno, da so se s tremi udobnimi avtobusi popeljali najprej v Koper, kjer so si z zanimanjem ogledali njegovo sedanjo komunalno in stanovanjsko graditev, še posebej pa podjetje TOMOS. Delovni pogoji in proces proizvodnje v tej največji tovarni v našem okraju so vzbudili pri vseh veliko pozornost, saj so imeli nepozabno priložnost seznaniti se z življenjem in delom v sodobno urejenem veleobratu kovinske industrije. Nato so izletniki obiskali še Izolo, Portorož in Piran ter preko Buj prispeli v Umag, kjer so imeli krajši počitek. V Pulju so si ogledali vrsto kulturnih znamenitosti ter so občudovali številne industrijske objekte, nato pa so krenili proti znanemu istrskemu rudarskemu mestu Raši, kjer so imeli zakusko. Pot jih je nato vodila skozi Pivko, tam je bilo tudi preskrbljeno za veselo razvedrilo in ko so se udeleženci izleta vrnili več ali manj utrujeni domov, so z veseljem ugotovili, da je bila ta ekskurzija skrbno pripravljena in

jim je nudila bogat vpogled v delo naših delovnih kolektivov in istočasno jih je seznanila z naravnimi lepotami naše Istre ter Krasa. Zato so hvaležni Občinskemu odboru ZVVI Postojna, v prvi vrsti njegovemu predsedniku in sekretarju, ObLO Postojna in delovnemu kolektivu podjetja Javor v Pivki, ki so jim omogočili tako koristno in prijetno ekskurzijo po domovini. j. c.

Minuli petek so imeli prosvetni delavci postojnske občine svoje letno skupščino. Po organizaciji šteje njihovo društvo že 120 članov, ki so iz svoje srede izvolili nov upravni odbor z Danilom Brunetom na čelu. Po skupščini so člani obiskali našo obalo in si v Kopru ogledali razstavo »40 let ZKJ« in TOMOS, v Rižani pa farmo bobrov. Na sliki: po obisku v Tomosu

Nenavaden obisk v TOMOS

Minuli teden se je ustavila pred TOMOS-om kaj nenavadna skupina obiskovalcev. Pred vhodom v tovarno se je zvrstila cela vrsta rdečih motornih koles SG in SGS-250 ccm s specialno milicijsko opremo. Vsi lepo ohranjeni, negovani, vzdrževani — kot da bi jih pravkar sneli s TOMOS-ovega tekočega montažnega traku. Na obisk so prišli vozači teh motorjev — pripadniki prometne ljudske milice koprškega okraja.

Res so bili to svojevrstni obiskovalci, saj so bolj kot kdorkoli drug organsko povezani s TOMOS-om. Koprška prometna milica je namreč opremljena skoro izključno s TOMOS-ovimi specialnimi 250-kubičnimi motornimi kolesi SG in SGS. V najkrajšem

času pa nameravajo vsa svoja drugovrstna motorna kolesa zamenjati s temi odličnimi TOMOS-ovimi izdelki.

Ne samo formalno, na zunaj, tudi po svojem odnosu in razumevanju potreb po razvoju in popularizaciji motoristike pri naših ljudeh so pripadniki koprške prometne milice vzorni člani velike TOMOS-ove družine. Ze sama narava njihovega poklica in dela jih navaja v to, povrh tega pa se mnogi med njimi tudi aktivno ukvarjajo z delovanjem v raznih strokovnih združenjih in organizacijah, kakor je na primer Ljudska tehnika z njenimi različnimi sekcijami. Skoraj vsi pripadniki prometne milice koprškega okraja so aktivni člani Avto-moto zveze Slovenije ter aktivno dela-

jo v lokalnih avto-moto društvih kot teoretični in praktični predavatelji, instruktorji ali funkcionarji.

PIVKA

Avto-moto društvo v Pivki pripravljata nekajmesečni šoferski tečaj za voznike amatere A in B kategorije. Zaključne izpite bodo pripravili do novega leta. Tečaj bo pomagal organizirati avto-moto društvo iz Postojne, ki bo nudilo prevozno sredstvo. Med mladino je zanimanje za šoferski tečaj precejšnje in bo gotovo prišel večje število tečajnikov, ki želijo doseči amaterski šoferski izpit.

Kaj pravijo drugod...

nomurski vestnik

SKLEPANJE POGODB SE BLIŽA KONCU

Površine v pogodbenem sodelovanju v soboški občini se bodo letos v primerjavi z lanskim letom močno povečale. Lani so zadruga sklenile pogodbe za setev pšenice skupno za 314 hektarov, do zadnjega ponedeljka pa so sklenile pogodbe že za 854 hektarov pšenice, pretežno za italijanske sorte, medtem ko se sklepanje pogodb še nadaljuje.

Najmanj razumevanja za napredek kmetijske proizvodnje kažejo delavci in uslužbenci, ki se poleg službe doma bavijo s kmetijstvom. Taksi se v glavnem opravičujejo s tem, da v podjetju (tak dovolj) zaslužijo za svoje potrebe. Vendar pa moramo priznati, da je tudi takih ljudi vsak dan manj.

V Ljutomeru so do srede sklenili pogodbe za 179,34 hektarov pšenice. Največ pogodb so sklenili v zadrugi Križevci in Veržej. Poleg tega so sklenili pogodbe za 6,30 ha ječmena, 35 hektarov koruze, 10 hektarov črnega ribeza, 5 hektarov krompirja ter za 55 hektarov travnikov.

Kmetijska zadruga »Kmetovalce« v Ljutomeru je do srede sklenila 84 pogodb za 43,16 hektarov pšenice, predvsem za italijanske sorte. Sklepanje pogodb je še v teku.

tehnisk

CESTA ČEZ TROJANE ODPRTA

V sredo dopoldne so izročili prometno novo, asfaltirano cesto čez Trojane, s čimer se je uresničila želja tako domačim kakor tujim voznikom po udobnem in hitrejšem potovanju. Rekonstrukcija je bila končana enajst dni pred rokom in je bilo vanjo vloženih več ko 5,5 milijard dinarjev. Pri gradnji so sodelovala tri podjetja: »Primorje« iz Ajdovščine, »Gradiš« in »Slovenija-cest«, razen tega pa še mladinske delovne brigade iz Ljubljane, Celja in Maribora, in sicer je delalo na cesti 229 mladincev in mladink.

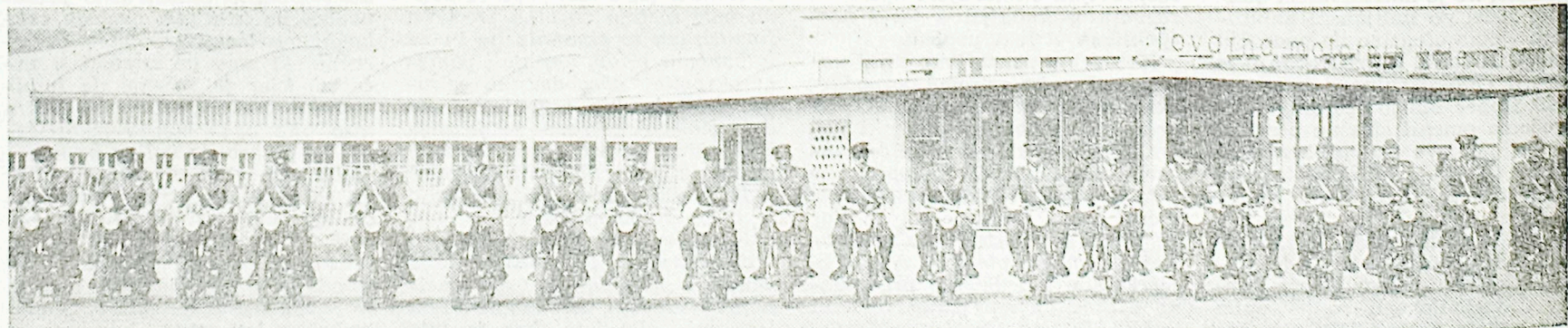
Za ta izreden uspeh gre vsa zasluga in priznanje imenovanim podjetjem, pa prav tako posameznim brigadam.

DOLENJSKI LIST

PRI KUPCIJAH MIMO ZADRUGE?

Jože Sadjar, kmet iz Strekljčeva, je prodal v Crnomelj potrošnikom 2 voza krompirja po 15 dinarjev. Kot je slišati, se pogaja s kolektivni za nadaljnje dobave, takšne načrte pa delata še kmeta Matja Beršič iz Strekljčeva in stari mešetar Dajčman iz Kala pri Strekljčevu. Beršič je bil nekdanje celo član nadzornega odbora zadruga.

S takšno prakso moramo prenehati. Kmet ne sme videti zadruga le tedaj, ko potrebuje umetna gnojila, seme, zaščitna sredstva in drugo, prodaja pa mimo nje in išče dobiček.

Varuhi javnega reda in miru na naših cestah na svojih železnih konjičkih pred tovarno motornih koles v Kopru ob zadnjem obisku

Prvi temelji na Primorskem

Prvi temelj organiziranemu mladinskemu gibanju na Primorskem je postavil že pred letom 1938 narodni heroj Pinko Tomažič, ki je neposredno pred začetkom druge svetovne vojne zbral okoli sebe napredno študentsko in dijaško mladino na Tržaškem in Goriškem. Pinko Tomažič pa je bil junija 1940 aretiran in 15. decembra 1941 po razsodbi znanega drugega tržaškega procesa proti Slovincem obsojen na smrt ter ustreljen. Takrat je za nekaj časa prenehalo organizirano mladinsko gibanje na področju Krasi in Vipavske doline in šele Anton Sibelja-Stjenka, znani kraški narodni heroj, je znova združil napredne mladince ter z njimi začel s sabotažnimi akcijami. Nato je osnoval »Kraško četo«.

Značilno za leto 1941 in 1942 je zlasti to, da je primorska mladina kar najbolj intenzivno sodelovala z različnimi odporniški enotami, ki so bile pod vodstvom Osvobodilne fronte Slovenije. Pokrajinski komitej KPS za Primorsko je tedaj tudi analiziral delo primorske mladine in je novembra 1942 ugotovil, da je potrebno to mladino vključiti v posebne mladinske organizacije. Zato je bil takrat kooptiran v PK KPS za Primorsko Darko Marušič — Blaž Robida z namenom, da bi postavil temelje organiziranju mladine. In kmalu po formiranju novega pokrajinskega komiteja SKOJ za Slovenijo so bila v prvih mesecih leta 1943 ustanovljena pokrajinska poverjenstva PK SKOJ, med njimi tudi Primorsko poverjenstvo, katerega sekretar je bil Darko Marušič, člana pa Bojan Stih — Tilen Borjan — in Lojzka Trošt-Nataša.

Organiziranje mladine je najhitreje potekalo v tedanjem srednjem primorskem okraju. Da bi pospešili formiranje osnovnih organizacij ZSM in da bi že obstoječe aktivne ZSM povežal v čvrsto enoto, je bilo takrat sklenjeno, naj to nalogo prevzame Glavni iniciativni odbor ZSM, v katerega sta bila imenovana na pobudo Izvršnega odbora OF Slovenije tudi Darko Marušič in Lojzka Trošt. Kmalu za tem sta bila Marušič in Troštova izvoljena tudi za člana Pokrajinskega iniciativnega odbora ZSM za Primorsko.

Med tedanjimi mladinskimi aktivisti na Primorskem je treba omeniti še Bologa Stiha, Adrijana Kumerja-Borigoja, Jožeta Tejkala-Planinca, Faniško Majnik, Ernesta Suštar — Magdo Smrekar, Olgo Pirjevec in Rožo Nemeč-Snežnico.

V avgustu 1943 je Primorska mladina začela izdajati svoje glasilo »Mladi puntar«, ki je v uvodniku prve številke zapisal:

»Gradimo si svoje najmočnejše orožje, svoje mladinsko gibanje — Zvezo slovenske mladine. V njem združujemo vse svoje sile in moči. Z njeno pomočjo kažemo svoje delo in žrtve v borbi za svobodo. Gradili in utrjevali jo bomo, dokler ne bo zajela slehernega našega mladega tovariša in tovarišice. To naše gibanje nam je porok, da ne bomo nikdar več izdani in prodani.«

Ob kapitulaciji Italije je mladinsko gibanje dobilo vse večji razmah. Tiste dni je namreč primorska mladina zabeležila več pomembnih sabotažnih akcij na Idrijskem, Tolminskem, Bovškem, Kobarjskem, v Brkinih in Istri, nato pa sta skoraj celotni vodstvi primorskega poverjenstva PK SKOJ za Slovenijo in Pokrajinskega iniciativnega odbora ZSM za Primorsko odšli v partizane. In tedaj se je na terenu znova občutilo pomanjkanje vodilnih mladinskih funkcionarjev. Zato sta bili oktobra 1943 obnovljeni vodstvi obeh mladinskih političnih organizacij: primorsko poverjenstvo PK SKOJ za Slovenijo in pokrajinski odbor ZSM za Primorsko. Takrat sta tudi osnovali lastno mladinsko tehniko »Mlada« in nadaljevali z izdajanjem »Mladega puntarja«. V novembru 1943 pa je bilo že 5 organizacijsko trdnih okrožnih komitejev SKOJ, dalje 23 rajonskih komitejev in 72 osnovnih aktivov SKOJ, razen tega pa 6 okrožnih odborov ZSM, 18 rajonskih odborov ZSM in 162 terenskih odborov.

Prve okrožne mladinske konference, ki so se začele v prvi polovici decembra 1943, so posvečale svoje razprave organizacijskim in političnim vprašanjem ter so popularizirale sklepe II. zasedanja AVNOJ. Prva konferenca primorske mladine pa je bila v noči od 29. februarja na 1. marec 1944 na Stjaku, kjer je govorila sekretarka PO ZSM za Primorsko Faniška Marušič o razvoju in delu mladinske organizacije, Mitja Vošnjak o političnem položaju v domovini, Lado Pohar-Damjan pa o organizacijskih vprašanjih.

Ze aprila 1944 je bilo v vrstah SKOJ na Primorskem več kot 3500 mladincev in mladink. Njihovo delo se je predvsem odražalo v pripravah na volitve v osnovne organe ljudske oblasti, v zbiranju denarja in obleke za partizane in v organiziranju napisnih ter listkovnih akcij. Za ilustracijo le nekaj podatkov:

Mladina istrskega okrožja je v letu 1944 zbrala več kot 8.000 lir in 2.000 zavojev hrane ter obleke za partizane, v pivškem okrožju so mladinci in mladinke zbrali okrog 60.000 lir in 150 zavojev, v brkinskem pa skoraj 70.000 lir, razen tega pa so opravili 141.842 delovnih ur, 262 napisnih in listkovnih akcij itd. Ne smemo pa pri tem pozabiti tržaške mladine, ki je v letu 1944 izvedla 4 večje sabotažne akcije pri katerih je sodelovalo okrog 200 mladincev.

Pomembno je tudi omeniti živahno delo primorske mladine v jeseni 1944, ko je prirejela v sodelovanju z drugimi množičnimi organizacijami vrsto slovesnih manifestacij in je dobro izvedla volitve v vodstva osnovnih organizacij ZSM. Pomembnejši dogodek tistih dni je konferenca slovenske in italijanske protifašistične mladine, ki je bila 21. in 22. decembra 1944 v zvezi z mobilizacijo vseh mladih sil za okrepitev partizanskih brigad in ljudske oblasti. Februarja 1945 so izvolili delegate za pokrajinsko konferenco ZSM za Slovensko Primorje. Ta konferenca je bila 12. marca 1945 in na njej je tedanja sekre-

tarka oblasnega komiteja SKOJ za Slovensko Primorje Fani Straus-Nataša poročala o delu in nalogah mladine, član POOF za Primorsko Janez Stanovnik je podal politični referat, Jože Smole pa referat o organizacijskih vprašanjih. Naslednji dan je bila skojevska konferenca z udeležbo članov okrožnih in okrajnih komitejev ter sekretarjev aktivov. Na njej so razpravljali o političnem položaju v Slovenskem Primorju in o izvajanju sklepov pokrajinske konference ZSM.

To je le bežen, morda nekoliko prepovršen pregled nekaterih dogodkov iz zgodovine naprednega mladinskega gibanja v letih 1941—1945 na Primorskem, kajti težko je v kratkem prikazati ves njegov razvoj. Mnogo je sicer zapisanega, mnogo je tudi prič, ki bi lahko obogatile zgodovinski arhiv s svojimi spomini, še mnogo več pa je bilo uničenega med vojno, vendar pa že iz teh skromnih podatkov lahko razberemo pomembno delo primorske mladine med narodno-osvobodilno borbo, ko se je tudi ona z orožjem v roki borila za svobodo in za utrjevanje prvih narodnoosvobodilnih odborov ljudske oblasti.

Politični tečaj za mladince v Beli krajini aprila 1944. Med udeleženci na gornji sliki je med drugimi Primorci tudi Rudi Humar iz Nove Sušice na Pivki, ki je sliko tudi ohranil.

Mladina ob 40. obletnici SKOJ

Ze nekaj mesecev trajajo temeljite priprave za kar najbolj dostojno proslavo 40. obletnice SKOJ. Posebej je treba poudariti, da so mladinske organizacije koprškega okraja razvile v prvih devetih mesecih letošnjega leta svojo dejavnost na vseh področjih in dale s tem posebno obeležje počastitvi enega izmed najpomembnejših zgodovinskih dogodkov v političnem življenju naših narodov.

Oglejmo si le nekaj najvažnejših uspehov, ki so jih dosegli mladinski aktivisti v času tekmovanja, ki jih je v počastitev IV. kongresa ZKS, 40. obletnice KPJ in SKOJ ter Dneva mladosti razpisal Centralni komitej Ljudske mladine Slovenije. Ze pred IV. kongresom ZKS se je občutno povečalo članstvo osnovnih organizacij ljudske mladine, saj se je v 24 na novo ustanovljene aktivne vključilo okrog 700 mladincev in mladink. V vseh mladinskih aktivih so več ali manj podrobno proučevali gradivo VII. kongresa ZKJ, VI. kongresa LMJ in zgodovino Partije ter SKOJ.

Posamezna poglavja iz programa ZKJ so proučevali v enajst marksiističnih krožkih na srednjih šolah, zlasti pa je gradivo obeh kongresov služilo kot osnova plodnim razpravam in ideološkemu študiju v sedmih mladinskih političnih šolah, v katere je bilo vpisanih 130 mladink in mladincev — vodilnih funkcionarjev osnovnih organizacij Ljudske mladine.

Velik je tudi delež mladine pri izgradnji stadiona v Piranu, treh športnih igrišč v Sečovljah, športnega parka v Izoli, pri izgradnji ceste na Veliko Brdo, razširitvi ceste Dol—Hrastovlje, pri postavitvi spomenika v Marozigah, ureditvi stadiona, ceste in otroškega igrišča v Kopru, parkov v Postojni itd. Samo v treh lokalnih akcijah je sodelovalo več kot 1500 mladincev in mladink, ki so opravili okrog 12 tisoč ur prostovoljnega dela.

Praznovanje Dneva mladosti je bilo letos nad vse svečano. V vseh občinah okraja je bilo v počastitev tega mladinskega praznika prirejenih več kot 70 športnih in 20 kulturnih prireditev pri nekaterih je sodelovalo skoraj 4500 pionirjev in mladincev. Med najpomembnejše prireditve velja omeniti letošnjo revijo mladosti v Kopru, praznovanje Dneva valjencev, festival mladosti v Sečovljah in zbor brigadirjev v Dutovljah. Najbolj razveseljivi pa so podatki o velikih delovnih uspehih mladink in mladincev koprškega okraja, ki so sodelovali pri letošnji gradnji ceste Bratstva in

enotnosti. Vse tri delovne brigade z več kot 300 brigadirji, so se vrnille domov kot večkrat udarne in večkrat še posebej pohvaljene od glavnega štaba mladinskih delovnih brigad, medtem ko IV. koprška MDB te dni poroča iz Srbije, da nikakor ne zaostaja v izpolnjevanju svojih nalog za svojimi predhodniki.

Ta mesec pa bo vrsta proslav v počastitev 40. obletnice ustanovitve SKOJ. Tako bodo danes, jutri in v nedeljo v vseh občinskih središčih slavnostne akademije in ponekod tudi športna srečanja med mladinskimi aktivisti. Ob tej priložnosti bo sprejetih okrog 500 pionirk in pionirjev v mladinsko organizacijo, pomembni prazniki kmečke mladine pa bodo v Komnu, Dolnjem Zemonu, Gradinu in tudi drugod. Med najpomembnejše proslave v letošnjem letu pa sodi zbor mladine, ki bo v Predjami pri Postojni 18. oktobra, kjer je bila 27. maja 1944 rajonska konferenca ZSM za okraj Podgora. Program slavja je zelo bogat. V jutranjih urah bodo pripadniki predvojaške vzgoje s sodelovanjem gasilcev in članov Aero-kluba Postojna uprizorili napad na Predjamo, nato bo slavnostno zborovanje z odkritjem spominske plošče in kulturnim sporedom. Temu zborovanju bodo sledila razna tekmovanja planincev, tabornikov, gasilcev, traktoristov, strelcev in motoristov, v popoldanskih urah pa bo v Jamski restavraciji v Postojni javna oddaja »Spoznavaj svet in domovino«.

Mladinska konferenca 27. maja 1944

V okraju Podgora na Postojnskem so bile organizacije Zveze slovenske mladine osnovane v jeseni 1943 in mladina se je množično vključevala vanje. V kasnejših mesecih, t. j. v zimi 1943-44, pa so bile organizirane tudi vaške skojevske grupe, ki so bile jedro ZSM. Kmalu za tem, ko je bila vzpostavljena organizacija ZSM (v zimi 1943/44) je bila prva mladinska konferenca (datum se ne spominjam) v Goričah blizu Hruševja. Težko bi bilo opisati vse akcije in delo tedanje mladine. Takoj po razpadu Italije je mladina in ostalo prebivalstvo zbralo precejšnje količine orožja (polne kmečke vozove) in ga dajalo partizanom. To zbiranje orožja je bilo dobro organizirano tudi kasneje, vendar ne v takšnem obsegu, kot takoj po kapitulaciji. Mladina je zbirala predvsem sanitetni material, denar, obleko itd. Iz domače volne so mladinke pletle puloverje, nogavice in rokavice, prale so oblačila boremc in itd. Med prebivalstvom so mladinke in mladinci širili ilegalno literaturo, vzdrževali so redne kurirske zveze in organizirali potrosne in napisne akcije. Po kapitulaciji Italije smo imeli iz vrst naše mladine tudi prve ilegalne učitelje prvih slovenskih šol v našem okraju, kakor tudi v ostalih predelih Slovenskega Primorja. To je bilo veliko doživetje za vse naše prebivalstvo.

Pri vsem tem niso mladine motili niti pogosti sovražnikovi izpadi iz postojank, hajke, zasede in drugo. V takem razpoloženju se je mladina podgorskega okraja pripravljala na svojo II. konferenco ZSM. V nedeljo, 27. maja 1944, so se zbrali nad Predjamo delegati iz vseh strani okraja. (Podgorski okraj je tedaj zajemal vasi od Strmce, Hrašč, Hruševja in vse podnanske vasi do Razdrtega.) Vabiliu se je po svojih predstavnikih odzvala tudi mladina mesta Postojne in drugih sosednjih okrajev. Ze pred konferenco so nas pozdravljale salve iz partizanskih pušk, ki so tisti dan napadli sovražno postojanko v Razdrtem in jo uničili. Nemci so isti dan nekaj rogovili tudi v Belskem in tako trenutno zadržali prihod delegatov iz Strmce in Studenega, ki so — potem, ko so Nemci odšli — srečno dospeli na konferenco.

Prostor za konferenco je bil lepo pripravljen. Oder na prostem je bil okrašen z zastavami in veliko Titovo sliko, ki jo je napravila Iva Pavlin-

Boja, takratna ilegalna učiteljica v Studenem. Da nas ne bi sovražnik iznenadil, je Dolomitski odred postavil potrebne straže. Zbralo se je približno 200 mladih ljudi. Konferenca sta se udeležila tudi sekretar Okrožnega komiteja KPS za Pivko tov. Stefan, ki je kasneje padel, in sekretar Okrožnega komiteja SKOJ za Pivko Janez Hočevar-Tonček in drugi gostje.

V uvodnih besedah je tajnica Okrajnega odbora ZSM Milojka dejala: »Tovariši in tovarišice! Otvorjam II. zborovanje mladine podgorskega okraja. Drugič smo se zbrali, da svobodno spregovorimo svoje jasno in odločno besedo. Spregovorili bomo o tem, kar nam bo privlelo iz naših mladih src.« In ob koncu: »... Svobodno si bomo izvolili svoje okrajno mladinsko predstavništvo, ki bo zastopalo mladino našega okraja... In po tej konferenci — ko si bomo zastavili ponovne načrte za nadaljnje delo — bomo še bolj junško in s prezirom smrti šli v borbo do končne zmage.« Nato je konferenca potekala takole: Pregled razvoja ZSM in poročilo o delu mladine med obema konferencama je podala tov. Bojana. Temu so sledila poročila vaških tajnic. Sekretar Okrožnega komiteja SKOJ tov. Tonček je podal politični pregled o takratni situaciji. O reorganizaciji ZSM je govorila članica okrajnega odbora ZSM tov. Mirka. Pregled o nabiranju posojila je podala tov. Cilka. O tekmovanju mladine pred II. kongresom USAOJ je poročala tov. Boža. Pregled o volitvah v krajevne narodnoosvobodilne odbore in okrajno narodnoosvobodilno skupščino pa je podala tov. Jerica. Delegati so po poročilih živahno razpravljali.

Za tem so bile volitve okrajnega odbora ZSM, ki je štel 18 članov, in s konference so poslali pozdravno resolucijo Slovenskemu narodnoosvobodilnemu svetu (SNOS). V zaključni besedi je bilo rečeno: »Mladina! Naše besede, naši vzkliki so danes tukaj radostno odmevali. Prepričani smo, da bo vsak izmed nas tudi v naprej pravi borec in pravi sin slovenskega naroda. To bomo dokazali s tem, da bomo vsak trenutek in v vsakem položaju vedno pripravljeno odzvali se klicu domovine. Da bo delo, ki ga zahteva naša borba, naše najdražje opravilo...«

Uspešno zaključeni konferenci je sledil kulturni program, kjer so sodelovali tudi pionirji. Ob odhodu smo se pristrčno pozdravili s tovariši iz Dolomtskega odreda, s katerimi nas je borba tesno družila.

MPL

HITLERJEVCI SO 2. OKTOBRA 1943 POŽGALI PRAPROČE

Majhna vas velike slave

Praproče so majhna kraška vas pri Podgorju in prav je, da se letos, ko proslavljamo 40. obletnico ustanovitve KPJ, spomnimo njenih vaščanov, saj so tudi oni prispevali velik delež za osvoboditev Slovenskega Primorja. Po kapitulaciji Italije, septembra 1943, so se vsi moški iz Praproče

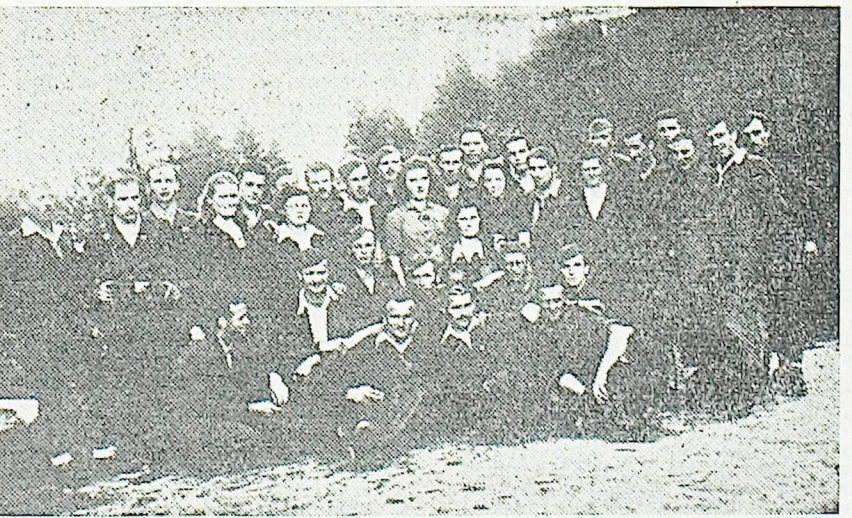
podali v Podgorje in se vključili v Istrski odred. Nekateri izmed njih pa so šli v Brkine, drugi pa so se vključili partizanskim enotam, ki so se bojevale v hrvatski Istri.

Nemška soldateska je v Praproče vdrla 2. oktobra 1943 in izmed 30 kmečkih poslopij urebe-

lila 14. V bližini železniške proge pa so Nemci ujeli Ivana Rojca ter Ivana Lazarja ter ju naslednjega dne ustrelili v Rakitovcu.

Ze v jeseni 1943 so vaščani vzpostavili zvezo med manjšimi partizanskimi enotami in jim nudili hrano, za partizane so zbirali sanitetni material ter skrbeli za zavarovanje njihovih prehodov preko železniške proge. Decembra 1943 je bila ustanovljena krajevna organizacija SKOJ, kmalu za tem pa tudi osnovna organizacija ZSM. Prvi sekretar SKOJ je bil Anton Rojc, ki je v Trstu sodeloval pri napadu na uredništvo fašističnega časopisa »Il piccolo« in tudi pri drugih akcijah, pa je kasneje, ko je skušal preneljati iz Trsta večjo količino orožja, streliva ter sanitetnega materiala, padel v fašistično zasedo. Zaprli so ga v zloglasno tržaško Rižarno, kjer je umrl mučniške smrti. Vodstvo mladinske organizacije je bilo v rokah Kristine Rojc in Marije Marsetič.

Celica KPS je bila v Prapročah ustanovljena 16. aprila 1944 in je štela 9 članov ter 4 kandidate. Do osvoboditve je imela ta celica 16 sestankov in njeni člani so bili v glavnem tudi člani (Nadaljevanje na 8. strani)

Okrožni odbor mladine za Idrijsko, pozneje za severno Primorsko, julija 1944

EDEN IZMED OSNOVNIH POGOJEV IZBOLJŠANJA IN POCENITVE GOSTINSKIH USLUG

Vse večja mehanizacija javnih kuhinj

Tudi v gostinskih obratih našega okraja se vse bolj uveljavlja mehanizacija njihovih kuhinj. Največji korak v tej smeri je bil doslej dosežen v hotelu Palace v Portorožu, ki razpolaga s številnimi sodobnimi gospodinjstvenimi stroji, dalje v hotelih Triglav in Galeb v Kopru, pa tudi v drugih gostiščih v Piranu, Postojni, Koprju, Sežani itd., kjer je nameščenih nad 150 raznih gospodinjstvenih strojev in vsaj 40 specialnih strojev za kuhanje kave. Skoraj vsi večji gostinski obrati imajo tako imenovane univerzalne stroje z desetimi priključki, električne štedilnike, hladilnike in cvrtnjake za pečenje mesa. Ti cvrtnjaki lahko v desetih minutah spečejo do 50 porcij rib, meso za zrezke po ostane tudi po takšnem pečenju sočno, celo boljše, kot če bi ga pekli v navadnih kozih.

Edina pomanjkljivost v mehanizaciji kuhinj po gostinskih obratih je pomanjkanje strojev za pomivanje, da ne govorimo o težavah, ki jih imajo gostinci s kuhinjskimi stroji zaradi nestalne jakosti električnega toka. Ker je električni tok šestokrat prešibek, pride do okvar v toliki meri, da morajo kuharji dokončati pripravo jedil na stari način, to je, da se poslužijo štedilnika na dr-

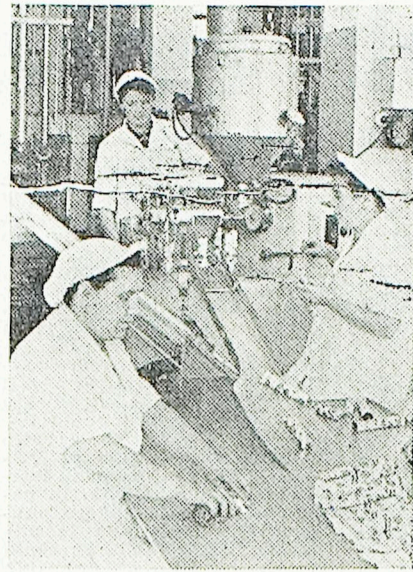
va in premog in fizične sile za lupljenje krompirja, rezanje testenin itd. V kolikor bodo v prihodnje te težave odpadle, bo možno zaposliti v menzah manjše število nekvalificirane delovne sile, kot je je doslej, in cene obrokom bodo znatno nižje. Samo

Lep model jesenske obleke iz karirastega blaga z velikim ovratnikom. Ker je praktična, bo posebno primerna za pisarno.

univerzalni stroj za lupljenje krompirja lahko v eni uri olupljuje 100 kg krompirja in uporaba cvrtnjaka za pečenje mesa mnogo prihrani na gorivu. Tega se naši gostinci dobro zavedajo in zato želijo čimbolj izpopolniti mehanizacijo gostinskih obratov, ki pa mora biti enotna in takšna, da je možno dobiti za stroje ob vsakem času potrebne nadomestne dele. Seveda pa je umevno, da je za postavljene stroje zagotovljeno dovolj električnega toka.

Strokovnjaki menijo, da bo uveljavljanje mehanizacije kuhinj gostinskih obratov v še večji meri uplivalo na boljše in ceno- postrežbo. Pred očmi moramo namreč imeti tudi dejstvo, da upravljanje s stroji zahteva manj truda, manj nekvalificirane delovne sile in da stroji preprečujejo vrsto sanitarno-tehničnih pomanjkljivosti, ki nam sedaj še vedno delajo veliko preglavic. (sv)

Stroj za polnjenje tub z paradiznikovim koncentratom v kombinatu DELAMARIS v Izoli. Tube paradiznikovega koncentrata se vedno bolj uveljavljajo na našem trgu posebno zaradi njihove praktičnosti, saj varujejo mezo pred pokvarljivostjo, ker gospodinja lahko iztisne iz tube kolikor pač potrebuje

MISEL V TEDNU OTROKA

Neizpolnjena obveznost

(Zakon o novogradnjah določa gradnjo otroških kotičkov v vseh stanovanjskih objektih...)

Koncept tega zakona potrjuje pravilno stališče zakonodajavca in državljanov, ki so tudi pravilno tolmačili njegov pomen: pomoč družini in delovnemu človeku pri urejanju vprašanj vsakdanjega življenja.

In res je bilo mnogo govora o tem zakonu in uvajanju nove oblike vzgojnega dela, ki bi morala postati v uresničevanju načrta družbene skrbi za otroka temeljna baza in osnovni namen naših stanovanjskih skupnosti. Zatorej nič čudnega, če so starši pozdravili ta ukrep, saj vedo, da bi jih organizirano vzgojno delo z njihovimi otroci v neposredni bližini doma razbremenilo marskatero težavo. Predvsem so si od tega zakona mnogo obetale zaposlene matere.

Medtem so v naših obalnih mestih, predvsem v Kopru, zaznali marljivo graditelje velike površine z novimi stanovanjskimi objekti, da lahko upravičeno s ponosom opazujemo te otipljive dokaze našega časa. Sodobna stanovanja z vsemi pritlikinami, ki v današnjem času za časom lajšajo življenjske srečnim stanovanjem, dajejo videz popolnosti. In zares samo v dež, kajti v mnogih primerih je projektant enostavno »pozabil« vnesti v načrt prostore, namenjene za skupne kotičke otrok številnih stanovalcev. Del novega naselja v Semedeli, na primer, je bil dograjen šele to poletje in vendar v vseh stanovanjskih objektih ni najti niti enega prostora, ki naj bi služil temu namenu. Izgovor, da je bil projekt napravljen pred izidom zakona, ki obvezuje graditelja in investitorja, da nameni določeno površino stanovanjski skupnosti za potrebe otrok, ni opravičilo za gradnje, kjer so položili temelje šele pred nedavnim.

Nemalo je tudi primerov, da taki prostori obstajajo, vendar služijo povsem drugim namenom. Zares nerazumljivo ravnanje hišnih svetov, ki se odločijo za tak korak. Zakaj ob takem ravnanju molčijo prizadeti — in teh je mnogo — ter raje vidijo svoje otroke na cest' kot v lepo urejenem in nadzorovanem prostoru ob koristni vzgojni igri ali delu, tudi ni moč tolmačiti!

BORANIJA S SVININO

2 žlici masti, čebula, četrt litra vode pol kg svinine in tud drugega mesa. sol. 1 kg stročjega fižola, osmimo litra smetane.

Na masti svetlorumeno prepražimo narezano čebulo in jo zalijemo s prav malo vode. Ko voda izpari, dodamo čebulo in dušimo, da se na pol zmehča. Tedaj dodamo na pol pretrgano fižolovo stročje, prilijemo malo vode in dušimo do mehkega. Ko je jed že skoraj pripravljena, prilijemo še smetano.

kaj bi kuhala?

RIBE S PARADIŽNIKI IN GOBAMI

1 kg rib, žlica moka, 1 dl mleka, 4 žlice paradiznikovega soka, 1/4 kg gob, 1 dkg surovega masla, žlička olja.

Očiščene ribe opečemo na olju. Podmet, ki ga naredimo iz moka in mleka, skuhamo, mu dodamo paradiznikov sok, zelen peteršilj in sol.

Očiščene gobe zdušimo na maslu in olju, nato jih dodamo kuhani omaki s pečenimi ribami vred.

RIBJI DZUVEČ

8 dkg olja, 1/4 kg riža, 3 do 4 zelene paprike, sol (popper), 1/4 kg ribe, 1/2 litra mlačne vode, 2 žlici olja.

Na olju pražimo riž tako dolgo, da postane steklen, nato mu primemo drobno zrezano papriko, potrebno sol (popper) in vse skupaj razravnamo. V sredi naredimo malo vdolbino in naložimo vanjo na kose zrezane, osoljene in s peteršiljem potresene ribe, še boljše so ribji zrezki brez kosti. Prilijemo malo mlačne vode, pokapamo z oljem in dušimo pokrito 1/4 ure.

RIBJI GOLAZ

1 kg rib, sol, 3 dkg moka, 1/4 dl olja, čebula, česen, paprika, 2 žlici paradiznikove meze, zelen peteršilj, 1/2 dl vina ali malo kisa.

Narezane ribe osolimo, jih povajamo v moki in spečemo na olju. Nato v istem olju prepražimo sesekljano čebulo, dodamo strt česen, papriko zalijemo in dobro pokuhamo. Nazadnje dodamo opečene ribe, paradiznik, sesekljan zelen peteršilj in še malo prevremo. Odišavimo z vinom ali kisom.

RIBJA JUHA

1/2 kg rib, 8 dkg olja, 2 čebuli, sol, česen, peteršilj, rozmarin, lovrov list, 1 zrno pimenta, poper, 3 do 4 žlice kisle smetane, 1 žlica paradiznikove meze.

Ribe očistimo in operemo. Na olju ocvremo sesekljano čebulo, dodamo ribe, jih hitro ocvremo, zalijemo z zajemalko juhe ali vode, osolimo in pustimo dobro prevreti. Ko se ribe zmehčajo, jih vzamemo iz vode, jim odstranimo kosti in glavo ter damo še enkrat kuhati. Dodamo sesekljan in s soljo strt česen in peteršilj, strt rozmarin, piment in poper. Nato dodamo še kislno smetano in paradiznikovo mezo. Po potrebi zalijemo z vrela vodo in serviramo s polento ali s krompirjevim pirejem in s solato.

IZŠLA JE 7. ŠTEV. REVIE

»OTROK IN DRUŽINA«

Izšla je prav v času Tedna otroka, morda jo bomo zato še skrbneje prebrali. Obenem se je pričel pred kratkim šolski pouk in prvi tak šolski članek je napisala Branka Jurca in nam želela: »Da bi nam otrok v šoli uspel, dala nam je nekaj napotkov, kako naj navajamo otroka na pravilno učenje in delo za šolo.

Dr. Milica Bergantova je opisala obdobje prve trme, ki se oglašja v predšolski dobi.

In kaj pišejo otroci svoji mami in očetu? Preberite njihove šolske naloge, ki jih je nekaj objavljenih v tej številki. Večinoma so naloge razveseljive.

Marsikateri starši si želijo izčrpen odgovor na vprašanje: kako naj ravnam z otrokom, ki je prebolel srčno bolezen? Jožica Kes, učiteljica

v mladinskem okrevališču v Sentvidu pri Stični, nam piše o teh otrocih. Seznanja nas tudi z mladinskim okrevališčem za srčne bolnike.

Naša mladina redno obiskuje filmske predstave. Zato je naravnost nujno, da se prično tudi starši zanimati za film in estetsko izobraževanje naše mladine. Članek o tem piše Vitko Musek.

V okvir spolne vzgoje spada poglavje, ki ga obravnava Helena Puhar: Zle posledice precevanja moškega in podcenjevanja ženskega dela. Kako se to kaže v vsakdanjem življenju in kakšne so posledice za razvoj otroka?

Se članek o vzgoji staršev, ki je postala predmet zanimanja znanstvenikov doma in po svetu. Piše dr. Leon Zelnik.

Nato sledi naš Pomenek s starši in intimni pomenek: Midva.

Revija prinaša v tej številki še obsežno prilogo: Družinske ustanove v stanovanjskih skupnostih.

»Zdravni NASVETI«

Če vam kemični svinčnik ne piše gladko, ga dobro zaprtega nekaj trenutkov držite v mlačni vodi.

Steklen kozarec ne bo počil, če boste njegov gornji konec zmočili v topli vodi.

Mastno posodo boste lažje in bolj oprale, če boste vodi dodale malo kisa in kuhinjske soli.

Hitreje in lažje boste odtranile luskinje z rib, če jih boste prej nekoliko namočile v kisu.

Znojne madeže s pisanih tkanin boste vsaj delno odstranile, če boste madeže ovlažile s kisom. Če je potrebno, lahko ta postopek nekolikokrat ponovite.

Sveže madeže od črnega vina takoj posujte s kuhinjsko soljo, nato pa z razredčeno limono kislino. Če to ne pomaga, jih zdrgnite še z razredčenim klorom. Na koncu moramo madeže dobro izprati.

Če hočemo zmehčati vodo, ki jo rabimo za umivanje obraza, ji dodamo malo boraksa, glicerina ali limoninega soka.

Klavirske tipke boste najlepše očistili s kašo, pripravljeno iz magnezija in terpentina ali alkohola. Pri tem pa morate paziti, da vlaga ne prodre med tipke. Seveda pa s tem ne bomo tipkam vrnil beline, ker slonova kost s časom porumeni.

Če ste si obleko zamazali z lakom pustite da se najprej posuši. Nato lak previdno odrgnite, nato pa madež izperite s terpentinom ali alkohonom.

Makeže od mih s stekla ali kovine lahko očistimo s spiritom.

NASA ZENA, štev. 9

Iz vsebine:

Teden otroka; Tita Škerlj: Otroške ustanove v Mostah; S. G.: Natalija Skokova; P. K.: Ne splav, ampak kontracepcija; S. V.: Mednarodni politični pregled: Zivljenje Japonke se izpreminja; Dr. A. Šivic: Za duševno zdravje; B. Gasperini: Moje žene mož; J. Kloboves: VI. festival v Pulju.

Kaj je novega v naših trgovinah

DETERGENT V TABLETAH

Poleg raznih detergentov v prahu in tekočem stanju smo dobili zdaj še detergent v tabletah. Izdeluje ga tovarna »Merima« v Kruševcu. V trgovini ga dobimo pod imenom Meril. Zavitek, ki zadostuje za 60 do 80 litrov vode, stane 77 dinarjev.

Praktičnost detergenta v tabletah je v tem, da zelo poenostavi odmerjanje. Ker kljub poplavi, raznih vrst detergentov na našem trgu še nobena tovarna ni prišla na misel da bi pri zavitkih svojih izdelkov omogočila tudi pravilno odmerjanje manjših količin praška, je detergent v tabletah vsekakor praktična pridobitev. Pri tem odpade merjenje na žlice pa tudi stresanje praška okoli sebe, kadar peremo. Praktičen je zlasti za letovanje, ker se nam ne more zgoditi, da bomo imeli dno kockica posejano z detergentov moko, kar se nam pri detergentih v prahu rado zgodi, če smo jih premalo zavili.

ČISTILEC OKEN

Ne mislite, da gre tu za kakšen zapleteno sestavljen robot, gre za zelo preprosto, a praktičen pripomoček za pomivanje oken. To je deščica v obliki trapeza, ki ima na zgornji, krajši strani, vstavljeno penasto gumo, na spodnji, daljši pa trak debelejša navadna gume. Penasto gumo zmočimo v raztopini, s katero pomivamo okna, ali pa v čisti vodi in z njo zdrgnemo šipe. Nato s čistim koncem deščice, na katerem je vstavljena navadna guma, trdno podrgnemo po šipi od zgornjega do spodnjega roba. Kakor ste verjetno že v deli delati pokl ene pomivalce oken. Ker je deščica ožja kot šipa, je treba seveda večkrat potegniti. Vsakokrat, ko potegnemo deščico do spodnjega roba šipe, obrisemo gumo s suho krpo, da odstranimo vodo, ki jo je guma pobrala po šipi.

Deščice so različno velike in je njihova cena odvisna od velikosti. Ne moremo si kaj, da ne bi pripomnili še nekaj k ceni ki je pretirano visoka. Deščica, dolga 24 cm, stane 307 dinarjev! Za košček vezane plošče, košček penaste gume in 24 cm dolg trak navadne gume ter za det žebeljček je ta cena zares izredno visoka. Zlasti še, ker je izdelava takega pripomočka zelo enostavna. V industriji bi jih lahko izdelovali iz odpadkov.

EMULZIJA ZA OBLOGE IZ PLASTIČNIH MAS

Zadnje čase pa je začela tovarna »Balkan« v Beogradu izdelovati posebno emulzijo voskov za loščenje oblog, ki jo prodajajo v trgovinah v litrskih in polilitrskih steklenih eah pod imenom »Linoparketin«. Linoparketin je tekočina mlečne barve. Uporabljamo jo za čiščenje in loščenje lino-leja, gume, polivinila, podol'ta »stragule in ostalih oblog iz plastičnih mas, primerna pa je tudi za lesena, zlasti parketna tla. Čistilo je izdelano

Nabratko ji

Na občinskem komiteju Zveze komunistov v Kopru so v ponedeljek slovesno sprejeli v partjo sedem novih članic. Sprejem v članstvo Zveze komunistov je predlagalo Društvo naprednih žena v Kopru za svoje članice, v glavnem gospodinje, ki so pokazale največ prizadevnosti pri delu v društvu. Ob sprejemu je sekretar občinskega komiteja Rado Pišot-Sokol tovarišicam v kraštem nagovoru razložil naloge in dolžnosti komunistov ter opisal vlogo članov ZK pri reševanju družbenih vprašanj.

Prejšnji teden je obiskala Postojno delegacija poljskih zadrudnic, ki so bile kot gost Zveznega odbora za družnice Jugoslavije na večdnevem potovanju po Jugoslaviji. V delegaciji sta bili tudi predsednica in tainica glavnega odbora Zveze zadrudnic Ljudske republike Poljske. Pred postojnsko jamo so delegacijo pozdravile zastopnice okrajnega odbora Zveze zadrudnic iz Kopra, ki so poljskim ženam izročile nekaj daril, tipičnih proizvodov tukajšnjega območja, nato pa so jim v jamski re tavraciji privedle zakusko. Pri ogledu jame so se poljske žene zanimale tudi za partizansko akcijo v postojnski jami spomlad leta 1944. V Slovenskem Primorju so poljske zadrudnice obiskale še partizansko bolnišnico »Francia« ter Idrijo, kjer so si v tamkajšnji zadrugi ogledale izdelovanje idrijskih čipk. N. K.

Enostaven jesenski model plašča iz debelega blaga brez ovratnika. Edini okras so gumbi

PREMIERA NA AMATERSKEM ODRU V IZOLI

DUŠKO ROKSANDIČ:

»Babilonski stolp«

»Pričeli smo sezono poprej kot naša osrednja poklicna gledališča,« so nam v šali dejali prizadevni amaterji v Izoli po svoji prvi premieri 2. oktobra. Bržkone drži, da je izolska Svoboda začela novo sezono med prvimi v vsej Sloveniji, kar je novo potrdilo njene vitalnosti. Za otvoritev so si izbrali sodobno domačo komedijo Duška Roksandiča »Babilonski stolp«. Avtor, ki sodi med nadarjene obete sodobne jugoslovanske dramatike, je najprej vzbudil pozornost s tremi dramami, za katere so bili značilni razmišljanja, zapleteni dialogi. V njih je pogumno načel naše sodobne probleme. Za prvencem »Nad prepadom« je napisal psihološko-ljubezensko dramo »Beli metulji« in dramo »Ptice brez jate«, ki obravnava zanimiv problem osebnosti in skupnosti v letih osvobodilnega boja. Široko popularnost pa je na odrih in pri občinstvu dosegel s svojo prvo komedijo »Babilonskim stolpom«, ali z »zabavnimi prizori iz življenja mladega fanta in mladega dekleta, ki sta se hotela poročiti, in iz življenja drugega mladega fanta in mladega dekleta, ki tega nista marala«. Torej štirje mladi ljudje, dva romantična, ki silita v zakon, in dva sodobna, »emancipirana«, ki ga prezirata. Pa le ovržeta svoja »načela« in prostovoljno zaplovetava vanj, s svojim vzgledom pa pomagata, v ubranem »hard end-u«, zakrpati že nevarno razmajano zakonsko zvezo obeh otreženih romantičnih sanjačev. To dokaj enostavno zgodbo o ljubezenskih peripetijah štirih mladih ljudi pa je avtor na duhovit, sproščen način postavil v tisto značilno ozračje življenja mladih ljudi, ki jih tarejo materialne skrbe in stanovanjske nevednosti, jim grenijo življenje in zastrupljajo ljubezen in medsebojno razumevanje.

Izolskim amaterjem je treba priznati, da so avtorjevimi iskričnim domisljam in dialogom pomagali do polne veljave na odru

in zelo zadovoljili občinstvo, ki je napolnilo dvorano ob premieri, še bolj pa ob reprizi. Priznanje zasluži tembolj, ker so celotno uprizoritev uspešno izvedli zgolj z lastnimi amaterskimi močmi. Režiral jo je Stane Skamen, strugar v Mehanotehniki, sicer že dolgoletni amaterski igralec in režiser, ki ga že poznamo po uspešnih režijah »Trnjulčice« ter »Vojačka Tanaka« v Izoli, in po vlogi grofa Tahija v Kreftovi »Puntariji« na koprskem trgu. Skamen je zadel tekstu povsem ustrezen tempo in sproščenost v mizansceni in igri ter pokazal pri tem veliko smisla za detajle, ki so uspešno poentirali tekst. Tudi zasedbo je imel srečno roko, saj so bili vsi štirje igralci lepo uglašeni v mladostno sproščen kvartet. Z odrosko rutino in gotovostjo sta se odlikovala Stane Peternel v vlogi Slavca, zakrknjenega samca, in zlasti Vladka Kopicheva v vlogi razočarane romantične študentke in žene Majde. Če bi morda pri Slavcu morda želeli še nekaj več nonšalantne sproščenosti v glasu in kretnji, pa vlogi Majde nimamo ničesar očitati. Kopicheva je z domiselno, z detajli bogato izdelanim, zelo neposredno in prirodno podanim likom še enkrat potrdila svojo nedvomno naravno igralsko nadarjenost. Zlasti oba njena monologa sta dosežka, katerih se ne bi bilo treba sramovati nobenemu poklicnemu odru. Tudi Andrina Pečarjeva, ki ji je bila to šele druga vloga na odru, je svojo emancipirano študentko Ano podala s sproščenostjo in gotovostjo, ki še veliko obeta, kar velja tudi za Janeza Marinška, ki je s svojo neposrednostjo v vlogi skromnega uradnika, sanjača Tina osvojil simpatije občinstva.

Enostavno, vendar okusno in funkcionalno sceno, ki je omogočila štiri menjave, je zasnoval Drago Podvornik, priznanje zasluži tudi Marijan Obrovnik za točno in dobro razsvetljavo ter ostali sodelavci za odrom.

ALPHONSE DAUDET

Zastavonoša in druge zgodbe

Zgodbe iz francosko-pruske vojne — nekaj misli ob izboru iz Daudetovih »Ponedeljskih povesti«, ki je pod gornjim naslovom letos izšel pri Mladinski knjigi

Vselej me spreleti nekaj toplega, kadar zagledam natisnjeno ime Alphonse Daudet (1840—97). Spomni me čudovite človeške topline, s kakršno je znal samo on prikazati razgibano življenje južne Francije, n. pr. v »Pismih iz mojega mlina«; dalje nadvse privlačnega romana »Čudovite prigode Tartarina iz Tarascona«; ter končno čustvene zavzetosti ter lirčnosti, ki prevevata njegove romane »Sapho«, »Jack« in novele »Ponedeljske povesti«.

Daudetovo pripovedništvo pomeni poživitev in čustveno razgibanje francoskega pripovedništva 2. polovice XIX. stoletja. V tem času prevladujejo pripovedni stil naturalizem, dedič in spopolnjevalec meščanskega

realizma, je namreč poleg socialnega vprašanja vnesel v literaturo tudi skrajno objektivnost, trdeč, da pisatelj ne sme v delo vnašati ničesar iz svoje prizadetosti, marveč da mora popisovati zgolj in samo tisto, kar v naravi resnično obstaja. S tem je pa zašel v suhoparnost, ki mu je ustvarila močno pregrado, preko katere ni mogel do širokih množic, do popularnosti. Prav Daudet je med francoskimi naturalisti to prvi začutil in je zato vnesel v svoja dela čustvenost, humanost in lirčne opise, seveda držeč se okvirov naturalizma. Njegova dela so na ta način preskočila zid med suhoparnostjo in popular-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Start v novo sezono je bil tako po izbiri dela kakor po izvedbi uspešen. Želeli je le, da bi izolski amaterji s to sodobno domačo komedijo, v kateri bodo mnogi našli del sebe in svojih malih vsakdanjih problemov, obiskali še Koper, Piran, Portorož in tudi večje vasi v sosesčini. Občinstvu pa povsod, kamor bodo prišli v goste, svetujemo, naj ne zamudi lepe priložnosti za uro, dve sproščene in duhovitega razvedrila, ki ga nudijo avtor in nadarjeni izolski amaterji. Nikar jih tudi Koprčani ne podcenjujte, sicer boste prikrajšani sami!

s. d.

Prizor iz Roksandičevega »Babilonskega stolpa« v izvedbi dramske skupine DPD Svoboda iz Izole

AKTUALNA TEMA

O pouku gospodinjstva v naših šolah

Posvetovanje gospodinj. učiteljic koprškega okraja, ki je bilo na iniciativo Zavoda za pospeševanje gospodinjstva prejšnji teden v Kopru, nas je spodbudilo, da bi nekoliko bolj podrobno seznanili naše bralce z aktualnim vprašanjem gospodinjskega pouka na naših osnovnih šolah.

V reformiranem šolskem sistemu, ki ga je pravkar uzakonila Ljudska skupščina LRS, ima pri

povezujejo splošno vzgojo in izobrazbo z življenjskimi potrebami in praktičnimi dejavnostmi naše družbe. Tu pa ima svoje važno mesto tudi pouk gospodinjstva. Kot del splošne vzgoje se sicer šele razvija, v procesu šolske reforme, pa se je v zadnjih dveh letih že marsikje uspešno uveljavil.

Okrajni ljudski odbor v Kopru je že pred dvema leti sklenil, naj začno postopno uvajati pouk gospodinjstva v tistih šolah, kjer so za to subjektivni in objektivni pogoji. Kakšen je položaj v tem pogledu v našem okraju danes? Ta vprašanje so proučile gospodinjske učiteljice na posvetovanju s šolskimi inšpektorji in predstavnicami Zavoda za pospeševanje gospodinjstva v Kopru. Posvetovanje je pokazalo, da so gospodinjske učiteljice pri uvajanju gospodinjskega pouka naletete mnogokrat na razumevanje in pomoč oblasti, upraviteljev šol, šolnikov in staršev, večkrat pa tudi na nerazumevanje okolice, ki še ne pozna dovolj pomena tega pouka in ga zato večkrat celo podcenjuje. Zato je nedvomno najvažnejši sklep posvetovanja ta, da bodo odslej posvetili primerno skrb seznanjanju javnosti z vsebino in pomenom gospodinjskega pouka. V sodelovanju z organi oblasti in s političnimi organizacijami, predvsem pa SZDL in ženskimi društvi, naj bi o pouku gospodarstva razpravljali zlasti na zborih volivcev in na sestankih osnovnih organizacij SZDL. Šolniki bodo tol-

mačili pomen tega pouka staršem na roditeljskih sestankih, gospodinjske učiteljice pa se bodo še v tem mesecu na sestankih šolnikov zavzele za čim uspešnejše vsklajevanje gospodinjskega pouka z drugimi predmeti.

Ko bo javnost primerno seznanjena s pomenom pouka gospodarstva, bo gotovo tudi lažje reševati razna materialna vprašanja v zvezi s poukom kot so na primer vprašanje prostorov, opreme, šolskih vrtov, učil in orodja, vprašanja, ki še marsikje ovirajo delo gospodinjskih učiteljic.

V koprskem okraju je kot drugod po Sloveniji v prvih treh razr. osemletk pouk gospodinjstva združen s celotnim šolskim delom, zlasti pa s poukom spoznavanja narode in družbe. V 4. in 5. razredu je pouk gospodinjstva združen s tehničnim poukom. V 6., 7. in 8. razredu pa uvajajo gospodarstvo kot samostojni predmet v tiste šole, kjer so za to objektivni pogoji. V koprskem okraju so uvedli pouk gospodarstva v višje razrede na sedmih osemletkah. Dokaj dobro so pouk vpeljali v Ilirski Bistrici, Komnu in Sežani, kjer je gospodarstvo kot predmet v učnem programu že tretje leto, v Pivki in Kopru drugo leto, v Postojni in Piranu pa imajo ta predmet na programu letos prvič. Povsod so pokazali učenci za pouk gospodarstva dokaj zanimanja. V Ilirski Bistrici je učiteljica v okviru gospodarstva organizirala med drugim tudi ogled tamkajšnje mlekarne in klavnice. Praktične vaje so doslej imeli v šolski kuhinji, v novem šolskem poslovanju pa bodo uredili za pouk gospodinjstva posebno učilnico.

V Pivki so imeli lani praktične vaje v mlečni kuhinji, letos pa so uredili tudi šolsko kuhinjo. V Sežani imajo vrt, kar ugodno upliva na pouk. Učenci so sami izdelali več učil in praktičnih pripomočkov. V Sežani si tudi žensko društvo prizadeva da bi vzbudili čimveč zanimanja za gospodarstvo in da bi dobili tudi potrebna sredstva za izboljšanje pouka. Ponekod so uvedli tudi delo v krožkih na prostovoljni osnovi izven učnih ur. Vadijo se predvsem v pletenju, šivanju in konserviranju.

Gospodinjske učiteljice si bodo v prihodnje prizadevale pouk gospodinjstva še izboljšati in čim bolj prilagoditi krajevnim potrebam. Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Kopru bo v prihodnjih mesecih priredil več seminarjev za strokovno izpopolnjevanje gospodinjskih učiteljic, tako da bodo zagotovili čimvečjo strokovnost pouka ter uspešnost pri vzgajanju smisla za gospodarnost, pravilno vrednotenje dela, časa in materialnih dobrin pri mladini že v osnovni šoli.

N. K.

NALOGE GOSPODINJSKEGA POUKA:

Razvijati pri učencih smisel za smotrno gospodarjenje, varčnost pri trošenju blaga, denarja, časa, sposobnost razumno organizirati delo in počitek, čut za enakopravno delitev dela v družini seznanjati jih s sodobnim in zdravim načinom življenja, prehrane, uporabe živil, ureditvijo stanovanja, oblačenjem ter s sodobnimi tehničnimi pripomočki in napravami za gospodinjstvo. Seznanjati učence z organizacijo komune, stanovanjske in vaške skupnosti ter potrošniških svetov.

Pouk gospodinjstva predvideva ogled trgovin, tovarn, mlinov, skladišč, predelovalnic, hladilnic, gospodinjskih servisov in šol. V krožkih se učenci seznanjajo z osnovami konserviranja živil, s pletenjem, šivanjem, upravljanjem šolskih kuhinj, razrednih hranilnic in podobno.

izobraževanju učencev svoje določeno mesto tudi tehnični in gospodarski pouk. Glede na krajevne potrebe in nagnenja učencev pooblašča namreč zakon občinske svete za šolstvo, da dopolnjujejo učne načrte z uvajanjem nekaterih strokovnih znanj, ki naj

Razstava Birsovih slik v Portorožu

S kolekcijo 18 oljnih slik se nam je na sedanji razstavi v Portorožu prvič v ožji domovini predstavil sin našega Krasa — slikar Viktor Birsa, ki je preživel večji del svojega dosedanjega življenja v Italiji. Tam je priredil tudi nekaj razstav, v Jugoslaviji pa pred Portorožem samo v Pulju. Prav zaradi tega nam je tudi manj znan od drugih. Tega pa je deloma kriva tudi njegova precej dolga pot do sedanjega slikarskega izraza, ki kaže dovolj dozorelosti in svojskosti, čeprav ni povsem enoten.

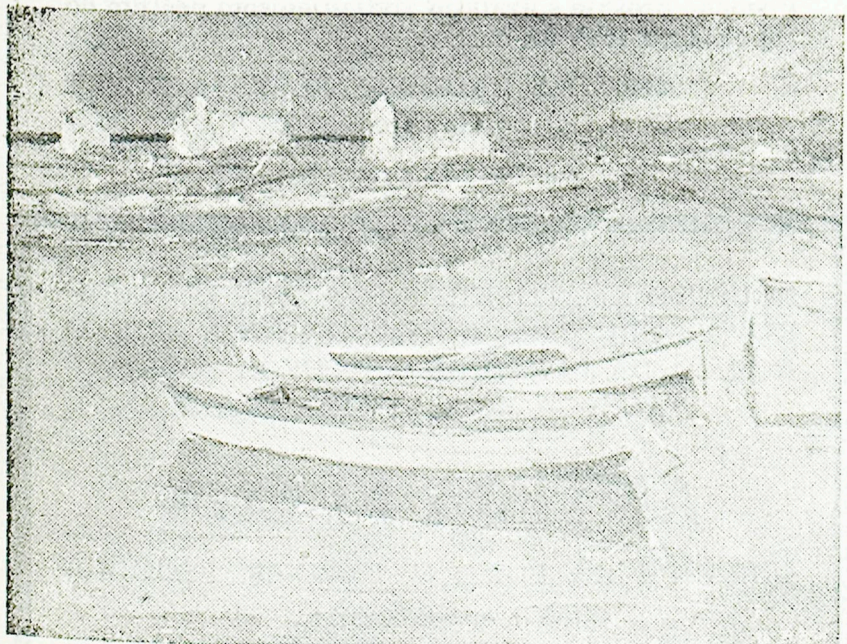
Njegove v Portorožu razstavljene slike, same istrske krajine in zanimivi motivi s piranskih ulic, se precej opazljivo ločujejo v dva dela: v impresionistično dojete in podane podobe večinoma akvarelne tehnike, zato so barvno sicer bolj razgibane, toda manj svojske. V njih so kje pa kje rahlo opazljivi tuji vplivi. Prežete so z liričnim nastrojenjem, nekako zaslanjano, ki je za Birso sploh značilna, izraža pa pretežno v samem impresionistič-

nem podajanju z večinoma nekričnimi barvami in zadostno globino, v kateri se konture brišejo in izgubljajo.

Drugi del Birsovih olj se bolj oddaljuje od impresionistične tehnike, zato pa so bolj originalne Birsove in brez opazljivih tujih vplivov. V njih je našel naš slikar, ki se je šolal v najrazličnejših krajih in na najrazličnejše načine, kakor ga je pač življenje metalo sem ali tja, brez akademske sistematike na lastni poti. Te slike so zanimive predvsem po uporabljanju manjše barvne skale, a z mnogimi odtenki istih, ki vnašajo zato življenje celo v mestno zidovje in tlak. V tem oživiljanju tkih, na videz monotonih sižejev je Viktor Birsa pravi mojster. Zato so prav te slike nemara najboljše, ker so res njegove in s tem nove.

Prepričan sem, da bo v tem načinu podajanja sižejev še napredoval in nam upodobil vrsto starožilnih motivov. Kakršnih mu v veliki obilici nudijo prav naša stara istrska območja mesta, in prvi vrsti severa Piran in Koper. Obenem bo našel tudi najprimernejši izraz za naš Kras, kamor se namerava napotiti s svojo poletno po sedanji portoroški razstavi.

R. Rehar

Birsova slika »Motiv s solin« na razstavi v Portorožu

AMATERSKI ODER
DPD SVOBODA — IZOLA

IZOLA — 10. oktobra ob 20. uri in
11. oktobra ob 17. uri Roksandič:
BABILONSKI STOLP.

Majhna vas velike slave

(Nadaljevanje s 5. strani)
okrajnega ter okrožnega odbora OF, kakor tudi člani komisije za ugotavljanje vojne škode in zločinov okupatorjevih enot. Vsi člani KPS so redno sodelovali pri raznih akcijah, kot na primer pri rušenju železniške proge, poškodovanju telefonskih zvez ob progi, pri trosenju letakov in podobno. Dva člana te celice sta 19. marca 1944 sodelovala tudi pri požigu postaje Podgorje, kjer je bilo osrednje sovražnikovo zatočišče. Posebej je treba poudariti, da je februarja 1944 začela delovati v Prapročah prva slovenska šola, ki je prenehala z delom jeni istega leta, ko so Nemci zasedli vas.

Takrat se je priteplo v Praproče okrog 100 dobro oboroženih Nemcev, ki so prignali približno 700 ljudi iz Trsta in Brnikov, da bi zgradili utrdbe za obrambo Reke. Navzočnost Nemcev je močno zavirala delo komunistov, vendar pa ne v toliki meri, da ne bi nemoteno izvedli volitev v narodnoosvobodilne odbore, ko so vaščani prvič v zgodovini izvolili svoje predstavnike v oblastne organe. Omeniti velja tudi, da je v oktobru 1944 leta fašistom uspelo zvedeti za imena nekaterih aktivistov v Podgorju in Prapročah. Večina izmed njih so odvedli v tržaške zapore in v nemška taborišča, odkoder se ni sta vrnila sekretar celice Karel Rojce in član celice KPS Ivan Flandja.

Ko letos proslavljamo 40. obletnico ustanovitve KPJ in SKOJ bi bilo prav, če bi vaščanom, ki so žrtvovali svoja življenja, postavili vsaj skromno spominsko ploščo in bi uredili skupni grob ob cestnem prehodu preko železnice v bližini postaje Podgorje, ker le na ta način lahko mlademu rodu osvetlimo podobo njih, ki so žrtvovali svoja življenja za svobodo primorskega ljudstva.

Andrej Marsetič

Zastavonoša in druge zgodbe

(Nadaljevanje s 7. strani)
nostjo ter postala priljubljen gost domačih in tujih knjižnih polic. Ta čustvenost in lirični prizvoki so mu tudi pri nas pridobili prijateljev in prevajalcev, saj imamo kar lep izbor iz njegovih del prevedenih: Pisma iz mojega mlina, Tartarin iz Tarascona, Sapho, Jack in zdaj izbor iz Ponedeljskih povesti. Glede izbora iz »Ponedeljskih povesti«, ki je letos izšel pri Založbi Mladinska knjiga, bi bilo treba reči dosti pohvalnega, a to prepuščam bralcu. Poudarim naj le bogato opremo in privlačno bibliofilsko obliko knjige, ki sta delo slikarja-grafika E. Justina. Obenem je nujno priznati, da je prevajalec K. Dobida izbral zares najbolj značilne med zelo značilnimi zgodbami iz francosko-pruske vojne. Toda v njegovem jeziku je nekaj ocvirkov slovnikega in stilističnega značaja, ki v tako praznično izdajo le ne sodijo (zanešenjak, širom, sredina v pomenu okolje, pojte za pojditte, prsa za prsi in še kaj). Vendar to končnega pozitivnega vtisa ne zmanjšuje in ne meglji monumentalnih podob iz obleganega Pariza in trpeče Francije v letih 1870-71.

Pisatelj Daudet je sam sodoživljal v zgodovini slavne dneve v obleganem Parizu, tako so se mu še bolj vtisnili v spomin junaška dejanja francoskega vojaka in civilista v tem času. Vtisnila pa se mu je v spomin tudi sramota poraza, ki je neizbežno prišel. Bajje da je zaradi nje trpel vse do smrti. Kot umetniški izraz in pisatelj osebni protest zoper to sramoto »otrok poraza« so nastale številne zgodbe o junaškem obnašanju preprostih ljudi in malomarnem ravnanju voditeljev, krivih poraza. To so »Ponedeljske povesti«, ki jih naj ljudje berejo na začetku delovnega tedna. V njih vidimo junaškega zastavonošo, ki mu izguba zastave pomeni smrt; komandanta ob partiji biljarda v času, ko njegove enote čakajo povelja; očeta, ki kljub visoki starosti gre med prostovoljce, ker je njegov sin iz vojske pobegnil; kolmarškega sodnika, ki ga vsi prezirajo zaradi sodelovanja z okupatorjem, in še vrsto drugih likov.

Ti liki s svojim enkratnostjo, odločnostjo in s svojim junaštvom v trenutku osvobodilne borbe, posebno še, ker so narisani s čutečo pisateljsko ljubeznijo in toplino, kakor ju premore le Daudet. Obenem pa nas spominjajo na podobne junaške like v našem boju proti okupatorju in na dejstvo, da liki iz našega narodnoosvobodilnega boja žal še niso dobili svojega Daudeta. J. H.

DEMONSTRACIJA PARTIJ S TURNIRJA KANDIDATOV
V nedeljo, 11. t. m., ob 10. uri prireja SD Koper v igralni sobi »Ložec« demonstracijo nekaterih zanimivih partij s »Turnirja kandidatov za svetovno prvenstvo«. Posamezne partije bodo na demonstracijskih šahovnicah komentirali vodilni koprski šahisti.

Kje so ladje

P/l »BIHAČ« je 5. oktobra priplula v Eleusis Bay, kjer naklada tovor.

M/l »BLED« je 25. septembra priplula v Mobile (ZDA), kjer naklada tovor za Port Said in Beyrouth.

M/l »BOHINJ« je 25. septembra priplula v Jacksonville (ZDA), kjer naklada tovor za Sredozemlje.

M/l »BOVEC« je 8. oktobra odplula iz Benetk s tovorom fosfata za Burgas.

P/l »DUBROVNIK« je 5. oktobra priplula v Split, kjer razklada tovor.

P/l »LJUBLJANA« je 4. oktobra priplula v Zdanov, kjer manipulira s tovorom.

M/l »MARTIN KRPAN« je 4. oktobra priplula v Egipt, kjer bo v Port Saidu, Aleksandriji, Kosseiru in Aqabi vzela tovor za Jugoslavijo.

P/l »NERETVA« bo 19. oktobra prispela na Japonsko.

M/l »PIRAN« je 2. oktobra odplula iz Norfolka s tovorom za Jugoslavijo in prispe 15. oktobra v Piran — občinski praznik!

P/l »POHORJE« je 7. oktobra priplula v Jugoslavijo.

P/l »ROG« je 26. septembra odplula iz Shanghaija za Kontinent in bo na tej poti 26. oktobra pristala v Adenu, kjer bo vzela gorivo.

P/l »ZELENGORA« bo jutri, 10. oktobra, priplula v ZDA.

Mali oglasi

OPREMLJENO SOBO za 1 ali 2 osebi oddam v Kopru. — Pisarne ponudbe na upravo lista pod »Posojilo«.

VAJENCA za soboslikarsko-plekarsko obrt sprejme Albert Tremelj, Piran, Jakoba ul. 60.

MENJAM DVOSOBNO STANOVANJE v Mariboru za enako ali večje v Kopru. Naslov v upravi lista.

KONFORTNO STANOVANJE v novem bloku v Mariboru za menjam za enako v Kopru. Informacije pri Brunu Legiša v Portorožu št. 234.

IŠČEM POPOLDANSKO HONORARNO ZAPOSLITEV za strojepisje, administracijo ali računovodstvo. Za strojepisno delo imam pisalni stroj na razpolago. Ponudbe pošljite na upravo lista pod »Vestna«.

STANOVANJE V PIRANU zamenjam za stanovanje v Kopru. Ponudbe na upravo lista pod »Zamenjava«.

PREKLIC

Obžalujem, ker sem obrekoval (opravljal) Jelka Kosmača iz Podgorij. Grzetič Ivan, Podgorje

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri trgovskem podjetju »SOČA« Koper

razpisuje delovno mesto za

računovodjo

Pogoji: ekonomska šola s 5-letno prakso ali 10-letna praksa v samostojnem računovodskem poklicu — Plača po tarifnem pravilniku — Nastop službe 1. decembra 1959

TRGOVSKO PODJETJE
»SLAVICA« KOPER

razpisuje delovno mesto za

ADMINISTRATORJA
za vodenje kartotek v skladišču železnine

Iščemo **OPREMLJENO ALI PRAZNO SOBICO** za uslužbenko, v Kopru ali Semedeli. Ponudbe na: Mestna hranilnica, Izola.
DVOKOLESA od 7.000.— dalje, **CIKLOMOTORJI** od 44.000.— dalje ter **VESPE** in **MOTORJE**, nove ter rabljene, Vam nudi trdka **MARCON, TRST, Ulica Pietà 3** in nova trgovina na **Trgu ospedale 6**. Pošiljamo darilne pakete za Jugoslavijo.
COTTUR - dvokolesa »COTTUR«, »BIANCHI«, »LEGNANO«. Ciklomotorji — Moto M. V. Nadomestni deli za dvokolesa, — Vespe, — Lambrette, — Moto-colibri »Puch«. **COTTUR, Trieste, ulica Crispi 8.**

RAZPIS

Ljudska univerza okraja Koper prireja v okviru šole za tuje jezike tečaj za

ITALIJANSKI JEZIK
ANGLEŠKI JEZIK
FRANCOSKI JEZIK
NEMŠKI JEZIK

Tečaji bodo v popoldanskih in večernih urah v času od 20. oktobra 1959 do 31. aprila 1960.

Vse podrobne informacije dobite pri okrajni Ljudski univerzi, ulica Osvobodilne fronte 10/1, Koper, telefon 293, kjer se tudi sprejemajo prijave.

Rok prijave za vpis do 15. oktobra 1959.

Radio KOPER

NEDELJA, 11. oktobra: 8.00 Domače novice — 8.05 Kmetijska oddaja: »Nagrajevanje po učinku na posestvu v Ajševici — Rekonstrukcija vinske kleti v Kopru — Letošnji pridelek hibridne koruze — Kdaj bo izsušen Škocjanski zaliv?« — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša reportaža: »Mladji rod bovskih kovinarjev« — 9.15 Zabavni zvoki — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah 15.00 Vesti — 15.10 Za vas smo izbrali sponed zabavnih melodij.
PONEDELJEK, 12. oktobra: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: »Več krmskih rastlin na Krasu« — 13.45 Zabavna glasba — 14.30 Sportni pregled — 14.40 Izbrane melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.20 Slovenske narodne.
TOREK, 13. oktobra: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza:

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega draga

VIKTORJA IN MERKICE JENKO

se zahvaljujem vsem prijateljem, znancem in sorodnikom, ki so ju kljub slabemu vremenu v tako velikem številu spremili na poslednji poti. Obenem se zahvaljujem vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so izrazili ustno ali pismeno sožalje. Posebna zahvala občinskemu odboru SZDL Pirska Bistrica za sožalje in denarno pomoč in pevskemu zboru.

Tominj, septembra 1959.

Zalujoča žena z otrokom, bratje in sestre z družinami.

»Setev ozimln v kooperaciji« — 13.50 Odlomki iz oper — 14.30 Sola in življenje: »Podmladkarji Rdečega križa pred mikrofonom« — 14.50 Glasbena medigra — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.20 Narodne pesmi.

SREDA, 14. oktobra: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti: »Predpisi o prometu s sadjem in krompirjem« — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturni obzornik »V koprskem arhivu« — 14.40 Zgodovinski Kranjec — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.20 Primorski pevski zbori: Svobodi iz Ajdovščine in Pirana ter zbor gimnazije Idrije — 15.40 Iz zbornika spominov.

CETRTEK, 15. oktobra: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza: »Pomen uredbe o prepovedi klanja telet« — 13.50 Odlomki iz operete »Mala Floramy« — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci — 14.40 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.20 Dalmatinske popevke.

PETEK, 16. oktobra: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Kmetijski nasveti: »Opravimo neještost pri domačih živalih« — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domače aktualnosti: »Zaščita pri delu« — 14.40 Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Škoberneta — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.20 Češka godba.

SOBOTA, 17. oktobra: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Kmetijska univerza: »Sodobna sadarska proizvodnja« — 13.50 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Iz albuma priljubljenih melodij — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.20 Emil Stolz: »Vesela mladost«, venček čeških narodnih pesmi — 15.20 Iz naših kolektivov.

Kino

KOPER — 9., 10. in 11. oktobra ameriški barvni cinemascope film **TROJANSKA HELENA**; 12. in 13. oktobra jugoslovanski film **RAFAL V NEBO**; 14. in 15. oktobra italijanski barvni cinemascope film **SPOMINI IZ ITALIJE**.

IZOLA — 9. oktobra ameriški barvni film **VISOKI JAHAC**; 10. in 11. oktobra francoski barvni film **PUSTOLOVŠČINE CASANOVE**; 12. in 13. oktobra bolgarski film **DVE ZMAGI**; 14. in 15. oktobra angleški film **KRATKO SREČANJE**.

SMARJE — 10. oktobra ameriški barvni film **ZVEZDA JE ROJENA**; 11. oktobra sovjetski film **CELKAS**; 14. oktobra jugoslovanski film **RAFAL V NEBO**.

SKOPJE — 10. oktobra jugoslovanski film **RAFAL V NEBO**; 11. oktobra ameriški barvni film **RANC PREKLETIH**; 14. oktobra sovjetski film **KRIZARKA VARJAG**.

SEZANA — 10. in 11. oktobra jugoslovanski film **ALEKSA DUNDIĆ**; 13. in 14. oktobra vzhodnonemški film **ZATO KER TE LJUBIM**; 15. in 16. oktobra francosko-italijanski film **NOC NAD PARIZOM**.

PIRAN — 10. in 11. oktobra ameriški barvni film **HOLLYWOOD ALI PROPAD**; 12. in 13. oktobra francoski film **CLOVEK V DEZNEM PLASČU**; 14. in 15. oktobra sovjetski barvni film **KOMUNIST**.

PORTOROŽ — 9. in 10. oktobra italijanski film **SLAMNATI MOZ**; 11. oktobra italijanski film v ZNAME-NJU VENERE; 12. in 13. oktobra ameriški barvni film **HOLLYWOOD ALI PROPAD**; 14. in 15. francoski film **CLOVEK V DEZNEM PLASČU**.

Avtoturistično podjetje »SLAVNIK« Koper

bo uvedlo z 11. oktobrom 1959, skupno s podjetjem »AVTOBUSNI PROMET« Maribor, v nadomestilo ukinjene sezonske avtobusne proge Piran—Maribor z odhodom iz Pirana ob 18,00 in povratkom iz Maribora ob 4,00 dnevno avtobusno progo **PIRAN—LJUBLJANA—MARIBOR** po naslednjem voznem redu:

Odh. iz **PIRANA** ob 14,00, prih. v **MARIBOR** ob 20,35
Odh. iz **MARIBORA** ob 8,00, prih. v **PIRAN** ob 14,35

Potniki, poslužujte se ugodne zveze z modernimi, s klimatskimi napravami opremljenimi avtopulmani **MERCEDES!**

Delavski svet trgovskega podjetja »JESTVINA« Koper razpisuje delovno mesto za

POSLOVODJO

v trgovini z živili v Kopru.

Pogoji: visokokvalificiran ali kvalificiran delavec v trgovini z najmanj petletno prakso v živilski stroki.

Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Interesenti naj vložijo prošnjo za sprejem v službo do 20. oktobra 1959.

RTV Ljubljana — relejna radijska postaja v Kopru

razpisuje delovno mesto

RADIJSKEGA TEHNIKA

Pogoji: dokončana srednja tehniška šola (šibki tok) ali njej enakovredna
Plača po tarifnem pravilniku
Pismene prošnje s kratkim življenjepisom pošljite do 20. oktobra 1959 na naslov:

RELEJNA RADIJSKA POSTAJA KOPER
Ulica Osvobodilne fronte 14

DRUŠTVO KMETIJSKIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV, PODRUŽNICA KOPER, SPOROČA BRIDKO NOVICO, DA JE IZGUBILO SVOJEGA POŽRTVOVALNEGA IN VESTNEGA ČLANA

ANTEJA FLEGA

OHRANILI GA BOMO V TRAJNEM SPOMINU!
KOPER, 4. OKTOBRA 1959

Prva zmaga Nove Gorice in nezasluzen poraz Izole

Srečanje grafičarjev Kopra in Umaga

Nešportnemu vedenju posameznih gledalcev v Izoli je treba napraviti konec!

V petem kolu slovenskega nogometnega prvenstva je Nova Gorica premagala trboveljskega Rudarja s 3:2, Izola pa je izgubila z Mariborom z 0:1. Naše napovedi, da bo Nova Gorica izgubila in Izola osvojila najmanj eno točko, se niso uresničile. Toda glede na dogodke na igriščih bi bili lahko izidi drugačni.

To velja zlasti za Izolo, ki je na svojem igrišču nezasluzeno izgubila obe točki. Domačini so bili namreč večji del igre v pomoči, žal pa so nespretni napadalci zamudili nekaj ugodnih priložnosti. Spremljala pa jih je tudi precejšnja smola, saj so kar trikrat zadeli prečko. Maribor je imel več od igre le prvih 20 minut in v tem času je tudi po Vidicu dosegel iz gneče vodilni gol. Izola je nato prevzela pobudo in jo obdržala skoraj vso igro. Da ni pršlo do spremembe rezultata, je zaslužen tudi odlični mariborski vratar Vabič, ki je znan zlasti koprskemu nogometnemu občinstvu po odlični igri na letošnjem mladinskem nogometnem prvenstvu Slovenije v Kopru. Pohvaliti pa je treba tudi domačega vratarja Lesjaka.

IV. OKRAJNO PRVENSTVO INVALIDOV-ŠPORTNIKOV

V počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ je športna komisija pri okrajnem odboru ZVVI Koper izvedla IV. okrajno prvenstvo invalidov-športnikov okraja Koper. Že občinska tekmovanja so letos pokazala, da se s športom ukvarja vedno večje število invalidov in zato je bilo letošnje okrajno prvenstvo razdeljeno na dva dela: na tekmovanje s streljanjem z zračno puško, balinanje in namizni tenis, to je bilo preteklo nedeljo v Sežani, in na tekmovanje v kegljanju in šahu, ki je bilo v nedeljo, 11. t. m., v Izoli.

V Sežani je nastopilo 46 invalidov, žal pa ni bilo predstavnikov Pirana, ki bi tudi lahko odločilno posegli v borbo za najboljša mesta. V balinanju je nastopilo 8 štiričlanskih ekip, med katerimi sta prvo in drugo mesto zasedli moštvi iz Sežane, tretji pa so bili Izolani. Med strelci so bili uspešnejši Koprčani, njim sta sledili Sežana in Izola. J.S.

STOŠTIRIDESET TEKMOVALCEV IZ DEVETNAJSTIH DRUŠTEV PARTIZAN IN ŠESTIH ATLETSKIH KLUBOV

Jadranski tek se uveljavlja

Najpomembnejša vsakoletna atletska prireditelja na slovenski obali, ki ju prirejata v počastitev priključitve Slovenskega Primorja k FLRJ, se je tudi letos lepo uveljavila. Lahko celo trdimo, da je presešla pričakovanja, saj se je pojavilo na startu kar 140 atletov iz devetnajstih društev Partizan in šestih atletskih klubov.

Pred startom je tekmovalce pozdravil predsednik okrajnega sveta za telesno vzgojo v Kopru Jože Božič, pod čigar pokroviteljstvom je bila prireditelja. Poudaril je velik pomen te športno-politične manifestacije ter naglasil željo koprskih športnikov, da bi dobila ta prireditelja v prihodnjih letih še širši okvir. Nobenih ovir ni, da bi postal Jadranski tek republiška ali celo zvezna prireditelja.

Po uvodni slovesnosti so se najprej pomerile štafete atletskih klubov in partizanskih društev. Na splošno presenečenje je dosegla najboljši čas štafeta okrajne zveze TVD Partizan Maribor v postavi Vankan, Kores, Červan, Ivančič in Osterman. Čas zmagovalca (17 minut, 15 sekund in ena desetinka) je bil za 24 sekund boljši od štafete ljubljanske Olimpije, ki je osvojila prvo mesto v konkurenci atletskih klubov. Štafete društev Partizan so se uvrstile na tale mesta: 2. M. Sobota, 3. Novo mesto, 4. Tolmin, 5. Maribor II., 6. Dobravlje, 7. Trbovlje, 8. Koper, 9. Nova Gorica, 10.

Najidealnejšo priložnost za izenačenje je imela Izola nekaj minut pred koncem tekme, ko je srednji krilec Maribora igral z roko v kazenskem prostoru. Toda sodnik Tavzes je napravil hudo napako in žogo »kompromisarsko« izvelkel iz kazenskega prostora. Dober sodnik tega ne bi nikoli napravil. Če je bil prekršek, je treba dosoditi enajstmetrovko, ako pa prekrška ni bilo, potem sploh ne bi bilo treba uporabiti piščalke. Kakor smo zvedeli, je Izola vložila protest proti verifikaciji tekme.

Treba pa je ostro obsoditi posamezne gledalce v Izoli, ki so že med tekmo obmetavali sodnika in gostujoče igralce z nedostojnimi izrazi, po tekmi pa so sodnika tudi fizično napadli. Del krivde za incident nosi vodstvo kluba, ki kljub številnim opozorilom ni oskrbelo za zadostno rediteljsko službo, da ne govorimo o osebnem vzgledu in o vplivu odbornikov na dostojno vedenje občinstva.

Medtem ko je nedosojena enajstmetrovka odvzela Izoli zaslužen točko, je Nova Gorica prav z enajstmetrovko prišla v zadnjih minutah igre do prvih dveh točk. To se je zgodilo v 85. minuti igre, ko je obramba Rudarja zrušila Blažico v kazenskem prostoru in je sodnik brez odlašanja pokazal na belo točko.

Okrog 1500 gledalcev je bilo zadovoljnih ne samo zaradi zmage domače enajstmetrovke, marveč tudi zaradi precej burne igre. Napadi obeh moštev so se stal-

no menjavali in tudi zmaga je visela na nitki, saj so domačini dvakrat prišli v vodstvo, gostje pa dvakrat izenačili. Morda bi glede na dogodke na igrišču še najbolj ustrezal neodločen rezultat, čeprav ne moremo reči, da je zmaga domačinov nezasluzena.

Lestvica:

Branik	5	3	0	0	26:6	10
Kladivar	5	4	0	1	16:12	8
Rudar	5	3	1	1	21:5	7
Maribor	5	3	1	1	6:4	7
Triglav	5	3	0	2	15:14	6
Ljubljana	5	3	0	2	15:16	6
Krim	5	1	3	1	3:3	5
Sobota	5	2	0	3	12:10	4
Grafičar	5	1	2	2	7:18	4
Nova Gorica	5	1	0	4	13:21	2
Izola	5	0	1	4	3:16	1
Ilirija	5	0	0	5	1:15	0

V prihodnjem kolu bo Nova Gorica igrala v Mariboru z Mariborom, Izola pa v Ljubljani z Ilirijo. Možnosti obeh primorskih enajstmetrovke so zelo skromne. Toda nikjer ni rečeno, da se ne bi dalo s požrtvovalno igro osvojiti vsaj točko, zlasti ker preživljata tako Maribor kakor Ilirija krizo.

Minulo nedeljo je bilo v Kopru prvo športno srečanje grafičarjev CZP Primorski tisk Koper in grafičarjev podjetja Tipografija iz Umaga. Poteklo je v nadvse prišrčnem vzdušju in je dalo pobudo, da bi podobna športna tekmovanja med grafičarji ustvarila še tesnejše vezi med delovnimi kolektivni grafičnih podjetij. Tekmovanje je bilo v znamenju velike premoči Koprčanov, saj so Koprčani zdobili požrtvovalni odpor nogometnega moštva gostov, ki je nastopilo le z desetimi igralci, s 6:1. Tudi v streljanju so zmagali domačini s 452 krogi, medtem ko so jih gosti dosegli le 381. Med posameznimi strelci je bil najboljši Vili Rojnič iz Umaga, za kar je dobil tudi posebno diplomu. V namiznoteniskem tekmovanju tudi niso imeli gostje sreče. Kljub lepi in požrtvovalni igri so bili premagani. Najlepša je bila partijska Železniger (Koper) in Blažević (Umag), v kateri je Železniger odpravil svojega nasprotnika z 2:0.

Po tekmovanju so se grafičarji obeh podjetij zadržali v prijetnem tovariškem razgovoru in go-

sti so povabili športne ekipe CZP Primorski tisk na povratno srečanje v Umag. -zm-

ROKOMET

PIRANČANKE V ČETRTFINALU

V nedeljo spet redno kolo v Slovenski ligi

V nedeljo bi morala biti v Piranu finalna tekma med ženskim ekipama Pirana in Črnomlju za naslov republiškega tekmovanja za jugoslovanski pokal. Ker gostujočih igralnic ni bilo, so se Pirančanke brez boja uvrstile v četrtfinale zaključnega dela tekmovanja.

Prihodnjo nedeljo bo na sporedu spet redno kolo v republiški ženski in moški ligi.

Koprčanke bodo igrale v Črnomlju (kolikor ne bodo te ekipe zaradi nastopa v tekmi za cup diskvalificirali), Pirančanke pa se bodo pomerile v Kranju z Mladostjo. Obe gostujoči ekipi nista brez upanja.

Moška ekipa Kopa se bo pomerila doma s Svobodo. Tekma bo v nedeljo ob desetih v Kopru. Domačini imajo lepo možnost, za osvojitve dveh točk. Ajdovci se bodo prav tako pomerili doma. Njihov nasprotnik bo Kovinar (Tezno). Tudi tu imajo domačini lepe možnosti.

PRIMORSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Koper izgubil s Taborom

V četrtem kolu primorskega nogometnega prvenstva so dosegli naslednje izide: Koper : Tabor 1:2, Adria : Sidro 1:6, Postojna : Branik 2:1, Rudar : Primorje 7:2 in Anhovo : Tolmin 0:8.

Trije porazi na domačih igriščih ter

katastrofa vodečega Primorja v Idriji, to je res nepričakovana bilanca tega kola! K temu naj pristavimo še to, da sta Adria in Anhovo izgubila na svojih igriščih z nasprotnikoma, ki nista v začetku tekmovanja obetala nič posebnega.

Največje razočaranje je vsekakor pripravil svojim pristajšem Koper. Začetek tekme je sicer obetala, da bo prišlo do zanimive borbe in da bodo domačini igrali prvo violino. Deset minut je imel sežanski vratar kar precej dela in obrambi gostov je pomagala tudi sreča, da je ohranila svoja vrata nedotaknjena. Toda to je trajalo le deset minut. Potem so gostje povežali svoje vrste in bili vso tekmo razen zadnjih deset minut drugega polčasa v premoči. Dosegli so dva lepa gola in Koper je lahko zadovoljen, da jih ni bilo še več. Šele ko so domačini 15 minut pred koncem tekme iz hitrega prodora izenačili in ko so gostje ostali le z desetimi igralci na igrišču, je Koper prevzel pobudo. Toda njegovi napadi so bili brezkrvni in nenevarni. Kljub vsemu pa se je domačinom tik pred zaključkom tekme ponudila idealna priložnost za izenačenje. Zaradi prekrška v kazenskem prostoru so namreč streljali enajstmetrovko in Turčinovič je poslal žogo tik ob prečki v out. Zanimivo je, da igralce Kopa zadene manjša krivda za zastreljano enajstmetrovko kot pa sodnika. Vratar gostov je namreč stal meter pred golovo črto, kar je velika prednost za vratarja. Res se čudimo, da sodnik tega ni videl, še bolj žalostno pa je, da se je vse to dogajalo neposredno pred očmi stranskega sodnika, ki prav tako ni dal znaka, da je bilo streljanje enajstmetrovke nepravilno. Da tako stvar spregledata kar dva glavni in mejni sodnik, je res slaba legitimacija za kvaliteto naših sodnikov.

Ne glede na vse to pa je zmaga gostov popolnoma zaslužena. Bili so borbenejši in požrtvovalnejši od domačinov, prekašali pa so jih tudi v tehničnem pogledu. Da bo mera polna, smo v nedeljo videli na igrišču spet nekatere starejše igralce, mlajše moči, ki so se na mladinskem prvenstvu Slovenije v Kopru tako dobro uveljavile, pa so bile med gledalci. Vse kaže, da je bil cilj posameznih odbornikov Kopa osvojiti drugo mesto in pokal, ne pa vzgojiti dobre mlade nogometaše, ki bodo poskrbeli za kontinuirano kvaliteto moštva.

Ce bo odbor Kopa nadaljeval s takim delom, potem bodo izgubili še tisto peščico zvestih gledalcev, ki danes prihajajo na igrišče. Predvsem bo potrebno vključiti v moštvo Furlančica, Medica, Vatovca, Uličnika in druge obetajoče nogometaše. Morda se v prvih tekmah ne bodo znašli in bo Koper doživljal poraze. Toda ko bodo prebrodili začetne težave, potem uspehi ne bodo izostali. Hkrati bo potrebno uvesti najstrožjo disciplino na treningih, od igralcev pa pričakujemo tudi večjo mero požrtvovalnosti. Da ima največje primorsko mesto enajstmetrovke, ki iz leta v leto slabše igra, ja žalostno dejstvo, nad katerim se bi morali zamisliti ne samo klub, ampak tudi višji okrajni športni organi.

Tekma iz prvega kola Koper : Adria se je končala z zmago Kopa 3:0 p.f. Tekmovalna komisija je ugotovila, da je tekma odpadla po krivdi Adrie, ki bo tudi morala plačati kazen.

LESTVICA:

Sidro	4	3	1	0	14:3	7
Tabor	4	3	0	1	10:7	7
Primorje	4	3	0	1	10:9	6
Rudar	4	2	1	1	13:10	5
Tolmin	4	2	0	1	15:2	4
Postojna	3	2	0	1	5:4	4
Koper	3	1	0	2	6:5	2
Il. Bistrica	3	0	1	2	2:11	1
Adria	4	0	0	4	5:20	0
Anhovo	3	0	0	3	1:14	0

V prihodnjem kolu se bodo pomerili v Novi Gorici: Branik : Koper, v Piranu Sidro : Postojna, v Ajdovščini Primorje : Adria, v Tolminu Tolmin : Rudar in v Ilirski Bistrici Ilirska Bistrica : Anhovo, Tabor je prost.

Koprski šahisti napovedujejo zmago Talju

Ob zaključku prve polovice turnirja kandidatov smo se obrnili na nekatere najboljše koprške šahiste, naj prognozirajo končni vrstni red udeležencev. Prejeli smo naslednje odgovore:

Gerželj: 1. Talj, 2. Keres, 3. Gligorič, 4. Petrosjan, 5. Smislov, 6. Fischer, 7. Benko, 8. Olafsson.

Omladič: 1. Gligorič, 2.—3. Petrosjan, Smislov, 4. Keres, 5. Talj, 6. Benko, 7. Olafsson in 8. Fischer.

Verk: 1. Talj, 2. Petrosjan, 3. Keres, 4. Gligorič, 5. Fischer, 6. Smislov, 7. Olafsson in 8. Benko.

Habič: 1. Talj, 2. Keres, 3. Gligorič, 4. Petrosjan, 5. Smislov, 6. Fischer, 7. Benko in 8. Olafsson.

Jevnikar: 1. Talj, 2. Keres, 3. Petrosjan, 4. Smislov, 5. Gligorič, 6. Benko, 7. Fischer in 8. Olafsson.

Štiligoj: 1. do 2. Keres in Talj, 3. do 4. Gligorič in Petrosjan, 5. Smislov, 6. Fischer, 7. Benko in 8. Olafsson.

Ce ocenjujemo prvo mesto z osmimi točkami, drugo s sedmimi itd.,

potem bi bila skupna prognoza koprskih šahistov naslednja:

1. Talj — 50,5 točke
2. Keres — 47,5 točke
3. Gligorič — 41,5 točke
4. Petrosjan — 41 točk
5. Smislov — 29,5 točke
6. Fischer — 18 točk
7. Benko — 16 točk
8. Olafsson — 9 točk

KOŠARKA

Koper v drugi republiški ligi

V soboto in v nedeljo so bila v Kopru kvalifikacijska tekmovanja za vstop v drugo republiško ligo. Razen domačinov so nastopali še Šoštanj, Jesenice in ljubljanska Ilirija. Za tekmovanja je bilo v Kopru izredno zanimanje, saj se je oba dneva zbralo na igrišču nad tisoč gledalcev, torej mnogo več kot na nogometni tekmi. Bili so pričali zelo borbenim srečanjem izenačenih ekip.

Koper : Ilirija 55:68. Prvi polčas je bila igra enakovredna. Domačini so z boljšo tehniko kompenzirali fizično močnejšega nasprotnika. Drugi polčas so se začeli domači igralci med seboj prepirati in gostje so prepričljivo zmagali.

Jesenice : Šoštanj 59:53. Skoraj vso tekmo enakovredna igra. Na koncu je odločala kondicija.

Ilirija : Šoštanj 49:52. To je bilo največje presenečenje tekmovanja. Šoštanj je prikazal izredno lepo igro, ki je navdušila gledalce. Vzrok poraza favoriziranih gostov je v pomanjkanju kondicije, saj so imeli za seboj težko tekmo s Koprom.

Koper : Šoštanj 48:44. Domačini so v prvem polčasu preživljali hudo krizo, saj so gostje vodili celo z 12 koši. V drugem polčasu pa so domačini diktirali močan tempo, ki mu Šoštanj ni bil kos. Na tej tekmi se je videlo,

da je Koper kondicijsko najbolj pripravljen in verjetno je prav to odločilo, da so se uvrstili v drugo ligo.

Ilirija : Jesenice 83:55. Jesenice so igrale slabo. Imeli smo občutek, da so varčevali svoje sile za srečanja, kjer bi bile možnosti za zmago večje. Toda verjetno je prav to vzrok, da se niso uvrstili. Saj je prav zmaga Šoštanja nad Ilirijo dokazala, da ni nobena ekipa nepremagljiva.

Koper : Jesenice 70:68. To je bila odločilna tekma za vstop v višji razred. Domačini so diktirali hitro igro in bili skoraj vso tekmo v malenkostni prednosti. Le v sredini igre so gostje prevzeli pobudo. Tehnično vodstvo Kopa je hitro ocenilo položaj ter najboljšega igralca Jakomina potegnilo v obrambo. Zgoščena obramba Kopa je dobro izpolnila svojo nalogo, zlasti še, ker so uspevali meti od daleč.

Naj ob koncu omenimo, da je bil najboljši strelac turnirja Jakomin z 88 koši. Drugi najboljši strelca pa je bil Natek (Šoštanj) s 67 koši.

Prihodnjo sezono bo imela torej Primorska kar tri zastopnike v drugi republiški ligi. Razen Postojne in Ilirske Bistrice (kolikor se ne bo ta uvrstila v prvo ligo) še Koper.

LESTVICA:

Ilirija	3	2	0	1	200	162	4
Koper	3	2	0	1	173	180	4
Šoštanj	3	1	0	2	149	156	2
Jesenice	3	1	0	2	182	206	2

ZAČETEK BOJEV ZA ŠAHOVSKO PRVENSTVO KOPRA

Da bi letošnji boj za šahovsko prvenstvo Kopa privabil in združil kar največ koprskih šahistov, je SD Koper izdelalo načrt za vrsto turnirjev. Na turnirjih bodo udeleženci razvrščeni po kategorijah. Za neorganizirane šahiste (brezkategorijske) pa bo prirejen turnir brezkatégornikov, na katerem si posamezniki lahko pridobijo IV. kategorijo ter se potem uvrste med organizirane in kategorizirane šahiste. Prijave za polfinalne turnirje in turnir brezkatégornikov sprejema do 15. oktobra inž. Miloš Verk (Zavod za stanovansko izgradnjo, tel. 284). Koprski šahisti, udeležite se v čim večjem številu začetnih bojev za prvenstvo Kopa!

LESTVICA:

Sidro	4	3	1	0	14:3	7
Tabor	4	3	0	1	10:7	7
Primorje	4	3	0	1	10:9	6
Rudar	4	2	1	1	13:10	5
Tolmin	4	2	0	1	15:2	4
Postojna	3	2	0	1	5:4	4
Koper	3	1	0	2	6:5	2
Il. Bistrica	3	0	1	2	2:11	1
Adria	4	0	0	4	5:20	0
Anhovo	3	0	0	3	1:14	0

JADRANJE

Jadrnica Cha-Cha upravičila svoj sloves

V nedeljo je bila v koprskem zalivu zaključna letošnja regata koprškega jadranskega kluba Jadro. Nastopili so obmoški klubi in gostje iz Ljubljane in Maribora, žal pa so Tržčanji in Miljčani zaradi tehničnih ovir udeležbo odpovedali.

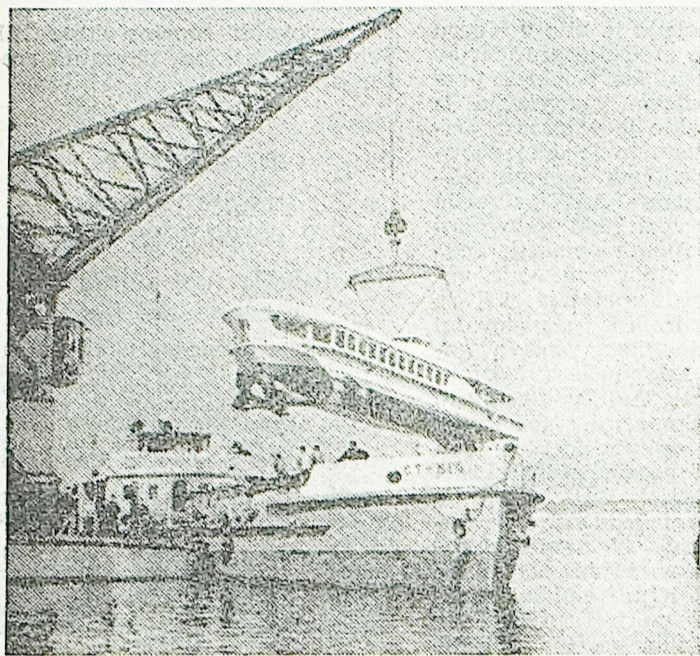
Največje zanimanje je bilo za tekmovanje jadrnic STAR, ker se je na startu pojavil Koprčan Fafangel z jadrnico Cha-cha. Kakor smo že poročali, je koprsko Jadro odkupilo to jadrnico, ki je osvojila prvo mesto na prvenstvu XVII. distrikta, od Svirarjev. Ta odlično zgrajena jadrnica je bila v nedeljo brez konkurence in je Fafangel prispel na cilj s skoraj tisoč metrov prednosti. Drugo mesto je zasedla »Zala«, ki jo je vodil Koprčan Jurčič, tretja pa je bila

»Mica«, ki jo je krmaril Mariborčan Zej.

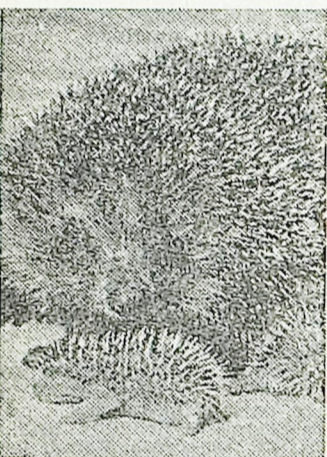
V tekmovanju jadrnic Snipe je pripadlo prvo mesto Korošču (Koper), drugo mesto Darašu (Koper), tretje mesto pa Zorzutu (Valdoltra).

V tekmovanju jadrnic nacionalne klase L-5 je zmagal Bogič (Ljubljansko brodarstvo društvo).

Z nedeljskim tekmovanjem je koprsko Jadro zaključilo deveto sezono svojega dela. Prihodnje leto bo torej jubilejno leto in klub se pripravlja na številne prireditve. Višek bo Koprška regata, ki jo nameravajo prihodnje leto organizirati kot eno največjih mednarodnih jadrskih prireditelja.

Po vseh naprednih pomorskih deželah Zemlje se vedno bolj uveljavlja kot praktično potniško vozilo v obalnem in tudi rečnem prometu tako imenovani hidrobuss. To so hitri motorni čolni z izredno močnimi motorji, ki lahko dajo tem vozilom hitrost do 80 km/h. Znotraj so opremljeni kot pravi avtobusi in lahko prepeljejo od 70 do 150 potnikov hkrati. Zaradi izredne hitrosti so zelo ekonomični. Na sliki je videti tak potniški hidrobuss, ko ga v ladjedelnici v Gorkem v Sovjetski zvezi pripravljajo za prevoz v Jakutijo, kjer bo služil v obalnem jezerskem prometu.

MAČKE - BOGATE DEDIČNE

Neka ljubiteljica živali v kalifornijskem mestu Oakland je v oporoki zapustila svojim trem muckam delnice v vrednosti 25.000 dolarjev. V našem denarju je vsaka mačka podedovala pet milijonov dinarjev. Sodišče je oporoko odobrilo in mačke bodo prejemale dividendo ter bodo vabljeni na letne seje delničarjev.

NEPOZNANA GROENLANDIJA

Velikanski, nad dva milijona kv. kilometrov obsegajoči otok, ki so ga kot važno strateško in pomorsko oporišče na severnem Atlantiku že l. 1940 zasedle angloameriške oborožene sile, je v marsičem še danes nepoznana dežela. Tako je nedavno odprava sedmih avstrijskih planincev severovzhodno od vzhodnega grönlandskega pristanišča Angmaksalik odkrila 24 doslej neznanih gorskih vrhov, visokih med 1900 do 2100 m. Ob svojem povratku v dansko prestolico - Grönland je danska pose t - je odprava predložila pristojnemu ministru v odobritev imena, ki jih je naredila na novo odkritim planinskim vršcem.

ZGODAJ SE JE PRIČELO

Vzhodno od Grönlandije sta v ledu obtičali danska arktična ladja »Anita Dane« in »Polaris«, norveška ladja za lov na tju-lenje. Z ledom se počasi pomkala proti jugu. Severni Atlantik se je zgodaj ohladil.

AVTOMOBILE KRADEJO

Dogaja se to najbrž povsod po svetu, relativno visoko pa je število avtomobilskih tatvin v Zahodni Nemčiji: nad 300 dnevno. Policija je skoraj nemočna proti temu zlu. Javnost sedaj zahteva dopolnilo h kazenskemu zakoniku, da bi bila vsaka tatvina ali »zlorabna uporaba« avtomobilov kaznovana z najmanj enoletno težko ječo, za mladoletne pod 18 leti pa s poldrugoletnim zaporom brez možnosti pomilostitve.

NAFTOVOD NA BAVARSKO

Hitreje in ceneje kot po železnici bo dosegla vedno bolj dragocena nafta južne pokrajine Zahodne Nemčije po cevovodu. Tako so izračunali bavarski strokovnjaki in se odločili kar za dva cevovoda. Prvi naj bi šel iz Genove čez Aigle v München, drugi iz Benetk v Regensburg. Dolžina cevovodov bo med 400-500 km. V Münchenu in Regensburgu bodo istočasno zgradili velike rafinerije.

KONGRES ZA SVOBODO KULTURE

To je združenje pisateljev, umetnikov in znanstvenikov iz vsega sveta. Ustanovljeno je bilo 1950 v Berlinu. Sedež generalnega tajništva ima v Parizu, nacionalne komiteje pa v raznih deželah. Za novega častnega predsednika kongresa je bil po zaključku svoje uradne funkcije imenovan dosedanj predsednik Zvezne republike Nemčije, prof. Theodor Heuss. Mimo njega so častni predsedniki kongresa še Jacques Maritain, Karl Jaspers, Salvador de Madariaga, Reinhold Niebuhr in J. P. Narayar.

Samo še pri nas in v sosedni Avstriji, Italiji ter Nemčiji bivajo v planinah dragoceni štirinožci - kozorogi. Ponosni rogači so daljne sanje vsakega strastnega lovca, vendar je le malo komu dano, da ga tudi res upleni. Živali so namreč strogo zaščitene ker so izredno redke in se le počasi razmnožujejo. Na sliki: kozorog v severovzhodnih stenah gore Teufelshörner v Blüchnbachtalu pri Berchtesgadenu v Zahodni Nemčiji, kamor so leta 1936 naselili 27 kozorogov iz Grand Paradisa (Val d'Aosta, Italija), zdaj pa šteje čreda že 41 članov, čeprav je bila med zadnjo vojno močno razredčena.

KAZEN ZA ŽALITEV

V tovarni za jamske svetilke v zahodnonemškem Homburgu je predsednik obratovalnega sveta šestdesetletni Johannes Siegel v teku zadnjih let ponovno javno izjavljal, da je bilo med zadnjo vojno še vse premalo Židov zaduženih s plinom. Mož je bil tedaj SA-Sturmführer. Zdaj mu je porotno sodišče za žalivke prisodilo pet mesecev ječe, ki jo že odseda.

OKRADENI HEMINGWAY

Sloviti ameriški romanopisec in Nobelov nagradjenec Ernest Hemingway se že dalj časa mudi v Španiji. Nedavno mu je med bikoborbo neki spretni španski žepar izmaknil denar-

nico, kar pa je pisatelj opazil prepozno. Devet tisoč pezet je bilo v njej, to je skoraj 100 tisoč dinarjev, kar pa Hemingwaya ni toliko prizadelo kot izguba podobice sv. Krištofa, ki jo je vedno nosil s seboj. V časopisnem oglasu je prošil zmikavta, naj mu sličico vrne, pezete pa lahko obdrži, »ker je spretnost, ki mu je pomogla do njih, vredna tega denarja«.

PISALNIH STROJEV VEDNO VEČ

Pred drugo svetovno vojno so v izdelovanju in izvozu pisalnih strojev daleč prednjačile ZDA. Od celotne porabe v svetu jih je do 50% prišlo čez ocean. Po vojni se je to obetno spremenilo. Leta 1948 je znašal ameriški delež le še 10%. Njegovo mesto je ravno z ameriško gospodarsko pomočjo zavzela Zahodna Nemčija, tako da je danes malone vsak tretji novi pisalni stroj širom po svetu nemški izdelek. To potrjujejo poročila iz ZDA. Znatno je dvignila produkcijo pisalnih strojev v ZDA in Mehiko. Ne zaostajajo v tej donosni trgovski panogi tudi Angleži, Nizozemci in Švedsi, ki so našli odjemalce ponajveč v Braziliji. Prav tako so v zadnjih letih proizvodnjo pisalnih in računskih strojev vidno zvišale Španija, Indija in nekatere južnoameriške države.

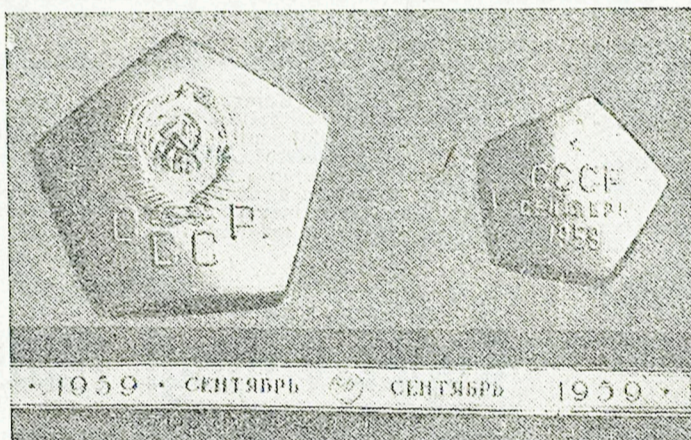
Na svojstveno idejo je prišel Luis Richard, študent na Tehničnem inštitutu v Chicagu, ZDA. Ker se je naveličal venomer hoditi peš v oddaljeno šolo, denarja za avto pa ni premo-gel, je montiral majhen motorček, kakršen poganja avionske modele, na nava-den skiro, pa je dobil motocikel, ki ga s hitrostjo do 20 km/h nosi po vsem Chicagu. Iznajdljivo, kaj?!

Med svojim obiskom v ZDA je sovjetski premier Hruščov obiskal med drugim tudi eksperimentalno zootehnično postajo državne univerze v Amesu v državi Iowa. Tamkaj je z gesto poznavalca potrepjal zavaljenega stokilskega ščetinca, pri tem pa dejal svojim gostiteljem v spremstvu: »Bog vam je pomagal in nam dal lepo in bogato zemljo. Toda bog pomaga tudi nam, kot v ostalem vsem inteligentnim ljudem.«

— Ko sva že združena do smrti v dobrem in slabem, je zdaj na vrsti tisto slabo.

Sovjetska kozmična raketa »Strela« je ponesla na Luno aparature in telesa, ki so bila označena z emblemi, kakor jih kaže gornja slika.

Jack London:

69

SMOKE BELLEW

»Potrpi še nekoliko, pa boš vse zvedel. Bodi prijazen, obrni svoje ljubeznive oči tja gor. Vidiš dim, k se kadi iz tiste kočice? Tam živi stari Dwight Sanderson. On je lastnik stavbišča za novo mesto.«

»In kaj ima še?«

»Nič drugega,« se je smejal Dimač. »Pač, revmat zem ima tudi. Pravijo, da ga zelo trpinči.«

»Za boga!« je zaklical Čok in s tako silo pograbil tovariša za ramo, da se je ustavil na mestu. »Vendar ne boš rekel, da kupuješ stavb šče nad tem prepadom?«

»To je bil tvoj deseti ugib. Pogodil! Pojd va!«

»Čakaj no malo,« je prosil Čok. »Samo ozri se! Kamor pogledaš, rob in glob, krš in kamen. Kje neki bo stalo tisto mesto?«

»Ne vem.«

»Potemtakem stavbišča ne misliš kupiti za gradnjo mesta?«

»Ampak Dwight Sanderson ga prodaja za mesto,« mu je pojasnjeval Dimač in se nasm hal. »Pojdiva. Preplezati morava tole drčo.«

Drča je bila strma, prava Jakobova lestevica. Po njej se je križem krazem vila ozka stezica. Čok je ves vzdihoval in tožil nad ostrimi skalami in vrtoglavim prepadi.

»Stavbišče, pa na takem kraju! Še tol ko ni ravnega, da bi razprostrl poštno znamko. Pa na tej strani reke! Vse plovba gre ob onem bregu. Samo ozri se na Dawson. Še za štirideset tisoč prebivalcev ima dovolj prostora. Dimač, ti si mesojede. To vem. Vem tudi, da ne kupuješ tega salamenskega kraja za stavbišče. Torej zakaj ga za božjo voljo kupuješ?«

»Da ga bom potem spet prodal, ne?«

»Ampak drugi ljudje niso taki tepci kakor sta ti in stari Sanderson.«

»So pa morebiti drugačni. Vidiš, kupil bom to stavbišče. Potem ga bom razdelil in majhne delčke in te bom končno razprodal razumnim ljudem, ki živijo v Dawsonu.«

»Hm! Ves Dawson se nama še vedno krohota zaradi tistih vražjih jaje. Ti bi pa rad videl, da bi se nama še bolj krohotali, kajne?«

»Kakopak.«

»Takšen krohot je morda zdrav, ampak nazarensko drag je tudi. Takrat sem ti zvesto pomagal, da sva jih spravila v smeh, toda tisti smeh me je stal skoro devet tisoč dolarjev.«

»Dobro. Saj te nihče ne sili, da se opr-meš tudi te stvari. Dobiček bom spravil jaz, toda pomagati mi boš moral kljub temu.«

»O, pomagal ti pa bom! Pa naj se še malo krohočejo na moj rovaš. Povem ti pa, da se iz moje vrečice ne bo usulo niti za unčo prahu. Koliko pa zahteva Sanderson? Nekaj sto?«

»Deset tisoč. Pa se nadejam, da bom dobil za pet tisoč.«

»Oh, zakaj nisem pridigar!« je vzdihnil Čok.

»Čemu pa?«

»Da bi ti mogel natrobiti v uho tisto ganljivo pri-digo, ki ti je gotovo znana: »Bedak in njegov denar.«

»Noter,« je osorno zarenčal Dwight Sanderson, ko sta potrkala na vrata njegove kočice. Čepel je pr kamnitim ognjišču in drobil kavo, ki jo je imel zavito v vrečevini.

»Kaj bi rada?« je hripavo vprašal in stresel zdrobljeno kavo v lonec vrele vode, ki je stal na žerjavici.

»Prišla sva zaradi kupčije,« je odvrnil Dimač. »Pravijo, da imaš na prodaj stavbišče za mesto. Koliko zahtevaš zanj?«

»Deset tisoč dolarjev. In zdaj, ko sta slišala, se lahko zasmajeta na ves glas. Potem se pa poberita! Tam.e so vrata! Zbogom!«